

JAARVERSLAG 2013

SCHOOL DER POËZIE

Inhoud

1 Van het bestuur	5
2 Financiën	
2.1 Balans/activa	9
2.2 Balans/passiva	10
2.3 Exploitatierekening	11
2.4 Resultaatbestemming en reserves	13
2.5 Prestatieoverzicht inrichting Amsterdam	14
2.6 Prestatieoverzicht in details	15
2.7 Prestatieoverzicht in diagrammen	16
2.8 Projecten 2013	17
3 Inhoudelijk	
3.1 In een notendop	19
3.2 Activiteiten en resultaten	19
3.2.1 PoëzieRevues	20
3.2.2 Projecten, lessen, lezingen	22
3.2.3 Bijzondere projecten en internationaal	24
3.2.4 Talentontwikkeling en verdieping	28
Bijlage 1: Jaaroverzicht podiumpresentaties	30
Bijlage 2: Jaaroverzicht deelnemers	31
Bijlage 2: Jaaroverzicht lesuren	33
Bijlage 4: Organisatie	35
Bijlage 5: Essay Kees van Kooten	36

1 VAN HET BESTUUR

Hierbij bieden we u het jaarverslag 2013 van School der Poëzie aan. Het jaar 2013 stond het teken van groot aantal veranderingen. In dit eerste onderdeel daarvan, het bestuursverslag, vatten we de belangrijkste veranderingen en de resultaten van dat jaar samen en trekken belangrijke conclusies voor de – nabije – toekomst.

In 2013 kwam het voltallige bestuur twee keer bijeen; daarnaast hebben bestuur en directie enkele keren overlegd. Ook bezochten bestuursleden – vanzelfsprekend - diverse activiteiten van School der Poëzie. Een van de veranderingen in de 2013 waren een drietal bestuurswisselingen en statutenwijzigingen. Conform het in 2012 ingestelde aftreed rooster, zijn begin 2013 afgetreden, beiden na ruim een tiental jaren trouwe dienst, Huub Oosterhuis en Pom Wolff.

In oktober is afgetreden Cox Habbema en kon het bestuur als nieuw lid Herma Hofmeijer verwelkomen. In januari '14 zullen toetreden Michael Defuster en Ramsey Nasr.

In juni van 2013 zijn de statuten van SdP aangepast aan de cultural governance code.

Prestaties en bevindingen

2013 was een bewogen jaar voor School der Poëzie: niet alleen moest de organisatie een structurele bezuiniging van ruim 45% opvangen, ook verandert er in de randomgeving van SdP veel: scholen leggen meer accent op rekenen en taal, subsidiekanalen blijken te zijn afgesloten en vele collega's en samenwerkingspartners hebben moeite de touwtjes aan elkaar te knopen. De mondiale economische crisis heeft in 2013 ook voor School der Poëzie een heel duidelijk gezicht gekregen.

Toch was 2013 voor School der Poëzie óók het dertiende jaar dat zij de mogelijkheid had om met een structurele basis te bouwen aan een breed scala aan activiteiten. Ondanks het feit dat het jaar in het teken stond van de bezuinigingen en verminderde activiteiten heeft SdP door een grote persoonlijke inzet van de medewerkers en veel extra inspanning haar deelnemersaantallen op niveau kunnen houden en zijn bestaande en nieuwe activiteiten ontwikkeld en uitgebouwd.

Met in 2013 een deelnemersaantal van ruim 10.000 kinderen, jongeren en incidenteel volwassen, heeft School der Poëzie een fors groter bereik dan was voorzien bij de start van de periode 2013-2016.

Door in 2013 toegezegde bijdragen van het SNSReaalfonds en het VSBfonds heeft SdP voor het jaar 2014 en een deel van 2015 de mogelijkheid om haar activiteiten op niveau te houden, hoe de toekomst in er daarna uit zal zien is nog ongewis.

Kwaliteit, spreiding en verscheidenheid

De inhoud, de verscheidenheid en de geografische spreiding van activiteiten is in 2013 ondanks de financieel mindere positie tot verdere wasdom gekomen. Er werden projecten verzorgd in zo'n 30 Nederlandse plaatsen en in 10 provincies. Het onverwoestbare concept van de PoëzieRevue is ook in 2013 weer aangepast aan de huidige wensen – en blijft daarmee het project bij uitstek om de doelstellingen van School der Poëzie te verwezenlijken. Teleurstellend is en blijft dat dit kwalitatief goede zo niet uitmuntende project op het gebied van concrete poëzie educatie juist door de overheidsbezuinigingen minder kan worden uitgevoerd dan gewenst.

Ook de vele, in meer of mindere mate reguliere les- en projectactiviteiten – al dan niet met partners - hebben geresulteerd in diverse bijzondere, kleinschalige activiteiten in veel Nederlandse én Belgische plaatsen.

School der Poëzie wist haar centrale rol in het Nederlandse poëzie- en cultuuronderwijsveld te versterken, naast de bestaande mogelijkheid om poëzielessen op school te krijgen, is een nieuwe vorm om op 1 dag aan een hele school-laag les te geven in 2013 uitgebreid. Om de bezuinigingen op te vangen heeft SdP tevens actief ingezet op projecten van scholen in samenwerking met een tweede culturele partner: een museum, een bibliotheek.

Internationaal

Teleurstellend in 2013 was het feit dat de aanvraag voor een 2^e editie van Y'poetry is afgewezen door de EACEA en in het verlengde daarvan de aanvragen bij ECF, FCP voor dit project. SdP had voor de aanvraag een samenwerking gerealiseerd met 5 landen (Polen, België, Duitsland, Engeland en Spanje), een uitbreiding met 2 nieuwe landen t.o.v. de eerste editie. Daartegenover staat dat de internationale contacten zich langzaam maar zeker verder uitbreiden en een vast onderdeel lijken te worden van de activiteiten van SdP. In 2013 is SdP benaderd voor de kleinschalige samenwerking met instellingen uit Frankrijk, Zwitserland en Italië en zijn contacten gelegd met Litouwen en Duitsland over mogelijke samenwerkingen.

Vernieuwing

Een nieuw concept is in 2013 ontwikkeld: *Poëzie van Binnen naar Buiten*. Een twee jaar durende leerlijn met poëzie voor het vmbo. Een traject van binnen schoolse activiteiten met poëzie naar buitenschoolse activiteiten met poëzie en met een lokale inbedding. Na een afwijzing om formele redenen door het FCP werd in augustus duidelijk dat het SNS Reaalfonds dit project ruimhartig wil ondersteunen. In oktober zijn de eerste activiteiten in het kader van dit project ontwikkeld.

VERS

Ook in 2013 mocht SdP een bijdrage ontvangen van het VSBfonds voor VERS. Het project VERS behelst activiteiten voor kinderen en jongeren rond de VSBPoëzieprijs en wordt uitgevoerd in samenwerking met Poetry International en de stichting VSBPoëzieprijs. Het project kent een cyclus van een half jaar: lessen, voorrondes in het land en een manifestatie in mei in Amsterdam.

De ruimhartige en open wijze waarop met 2 private fondsen kon en kan worden gebouwd aan voortzetting en uitbreiding van activiteiten is voor SdP een grote steun in de rug en tevens erkenning van haar kwaliteit in tijden van een terugtrekkende overheid.

Kwantitatieve gegevens

In het prestatieoverzicht verderop in dit jaarverslag zijn exacte cijfers opgenomen over het bereik en de aantallen, in de bijlages 1,2,3 is dat op detailniveau uitgewerkt. Het bestuur constateert dat de prestaties zonder meer laten zien dat SDP in 2013 staat is geweest de forse bezuiniging op te vangen en meer jongeren heeft weten te bereiken dan in eerste instantie mogelijk werd geacht en activiteiten conform de doelstellingen van het kunstenplan 2013-2016 heeft weten te realiseren.

Daarbij merkt het bestuur op dat de vernieuwde inrichting van het prestatieoverzicht van de gemeente Amsterdam meer administratief werk genereert en dat de categorieën niet altijd helder zijn te duiden binnen het werkveld van SDP. Over de prestaties in de toekomst is het bestuur voorzichtig: niet alleen is de aanvraag voor de Europese subsidie afgewezen, waardoor die geplande activiteiten wegvallen, ook blijft de crisis aanhouden wat voor diverse "klanten" van SdP reden zal geven om minder tijd en geld te besteden aan cultuureducatie met poëzie. Dat de directie erin is geslaagd zich snel aan te passen aan een nieuwe werkelijkheid geeft het vertrouwen dat de komende jaren SdP in staat zal zijn haar activiteiten goed voort te zetten.

Financiële stand van zaken

De omzet in 2013 was hoger dan begroot. Daarnaast laat 2013, in tegenstelling tot 2012, een negatief bruto resultaat zien. Dit kon, zoals begroot, worden opgevangen uit de frictiekosten en de resterende gelden uit het bestemmingsfonds OCW. Percentueel en in bedragen loopt de exploitatie in aardig in de pas met de begroting, zichtbaar wordt dat er meer wordt geïnvesteerd in het geven van lessen om het bereik op niveau te houden. Ondanks de bezuinigingsoperatie heeft het bestuur besloten het salaris van de directieleden niet te korten, tenslotte zijn zij degenen die met creativiteit en inventiviteit SDP draaiende zullen en kunnen houden. Dat de directie erin is geslaagd in een moeilijk jaar nieuwe projecten te ontwikkelen en te financieren, geeft blijk van gezond cultureel ondernemerschap.

Op de balans wordt zichtbaar dat het bestuur goed werkgeverschap serieus neemt door het instellen van een voorziening personeel, niet alleen is deze post ingesteld ter compensatie van het ontbreken van een pensioenregeling, ook realiseert het bestuur zich dat met ingang van 2014 de werkgever extra verplichtingen krijgt in geval van ziekte en/of ontslag van een werknemer.

Voor de toekomst verwacht het bestuur nog minimaal één jaar tekort op de exploitatie, een nieuw evenwicht zal mogelijk pas in 2015 zijn ontstaan, de resterende frictiekosten ontvangen van OCW worden ingezet om dit tekort op te vangen.

Eigen inkomsten

Met een percentage van 25% publieksinkomsten en rond de 30% inkomsten uit private bijdrage voldoet SdP ruimschoots aan de eigen inkomsten eis. Het gevoerde beleid werpt zijn vruchten af. Het bestuur constateert echter ook dat de doelen rond het binnenbrengen van incidentele publieke gelden niet zijn gehaald en zeer waarschijnlijk de komende jaren geenszins kunnen worden gehaald. Begin 2013 werd glashelder dat het ontvangen van zowel subsidie van de gemeente Amsterdam alsook de gelimiteerde subsidie van het Letterenfonds met zich meebracht dat noch bij de Amsterdamse fondsen, noch bij landelijk fondsen incidenteel kan worden aangevraagd door SdP. De activiteiten van SdP zijn pluriform, breed inzetbaar en goed beschreven, op grond van deze beschrijving besluiten publieke fondsen alras dat een aanvraag op grond van formele criteria kan worden afgewezen.

Het bestuur vraagt zich af of de wetgever hiermee niet zijn doel voorbij schiet, alle jaren heeft SDP borg gestaan voor goede kwaliteit en dito output met eigen inkomsten, publieke en private gelden. Het niet kunnen aanvragen bij deze fondsen zal de komende jaren op alle activiteiten haar uitwerking hebben.

Het moet het bestuur van het hart dat het feit dat de beleidsmakers zich zonder uitzondering lovend uitlaten over de activiteiten van School der Poëzie en vervolgens geen mogelijkheid zien om de budgetten voor de activiteiten op niveau te houden, soms aanleiding geeft tot enig cynisme. Echter, ten opzichte van de schade die de bezuinigingen op alle vlakken aangericht heeft, kan de School der Poëzie van geluk spreken dat ze haar activiteiten kan voortzetten.

Kwalitatieve prestatieafspraken

De activiteiten van School der Poëzie vormen een waardevolle, niet te veronachtzamen bijdrage aan de letterendiscipline en in het bijzonder aan de poëzie, aan het cultuurbewustzijn van de Nederlandse jeugd – en van

andere Europese jongeren. De organisatie is effectief, slagvaardig en flexibel. Zij weet met een relatief kleinschalige opzet een breed publiek te bereiken en brede (inter)nationale uitstraling te verwerven, doordat pilots elders worden voortgezet, de navolging van de activiteiten blijft toenemen en deze ook de nodige media-aandacht genereren. De combinatie van kwaliteit en laagdrempeligheid staat niet alleen borg voor een adequate kennismaking met de discipline poëzie, maar ook voor de doorgifte van waardevol erfgoed op de lange termijn. Het fijnmazige netwerk van individuele contacten, scholen en instellingen maken SdP een graag geziene partner op het gebied van cultuureducatie, talentontwikkeling en wereldklasse.

SdP heeft in het afgelopen jaar in een aantal nieuwe samenwerkingen ontwikkeld: met St Lezen, met het nieuwe festival Read my World, met een drietal musea, met diverse scholen. Deze samenwerkingen zijn inspirerend maar kosten veel tijd terwijl de uitkomst niet altijd zeker is, het bestuur raadt de directie aan om deze voorbereidingen en in het verlengde daarvan de kosten ervan een ruimere plek te geven in het dagelijks werk.

Dat de inhoudelijke component en de kwaliteit bij dit alles fier overeind blijven staan – en zelfs worden versterkt – is niet vanzelfsprekend. Dat School der Poëzie telkens in staat blijkt het hoge niveau te handhaven én zichzelf steeds te vernieuwen vervult het bestuur met trots én soms lichte verbazing.

Blik vooruit

Het was, zoals opgemerkt, een ingewikkeld jaar; de gevolgen van de economische crisis worden merkbaar. De belangrijkste klanten - scholen en instellingen - zijn (evenals School der Poëzie zelf) terughoudend in het aangaan van lange termijn afspraken. De forse structurele bezuinigingen hebben belangrijke consequenties, en is reden om ons op deze plaats al te beraden op de strategie voor die lange termijn, de blik vooruit te richten en te bezien waar zaken nog adequater en efficiënter kunnen – met behoud en zo mogelijk verbetering van de kwaliteit.

Naar de opvatting van het bestuur voldoet School der Poëzie aan belangrijke voorwaarden om ook in de toekomst een centrale rol te spelen: de landelijke dekking en goede spreiding van activiteiten en het onverkort kwalitatieve hoogwaardige aanbod. Voortgang met de in 2013 ingezette nieuwe initiatieven is van belang, het op niveau houden van bestaande klanten en projecten heeft eenzelfde zwaarte.

Onderstaand overzicht toont de prognose voor 2014: de omzet wordt groter met de nieuwe projecten, de publiekinkomsten blijven op niveau 2013, de grootse financiers komen uit de private sector: het VSBfonds en het SNSfonds.

	Begroting 2014	Percentages
BATEN		
Publieksinkomsten	€ 61.900	13%
Bijzondere baten en lasten	€ 10.865	2%
Subsidie Letterenfonds	€ 77.000	16%
Subsidie gemeente Amsterdam	€ 99.980	21%
Overige bijdragen uit publieke middelen	€ 29.000	6%
Overige bijdragen uit private middelen	€ 203.000	42%
Som de baten	€ 481.745	100%
LASTEN		
Beheerslaten personeel	€ 49.000	10%
Beheerslasten materieel	€ 19.500	4%
Activiteitenlasten personeel	€ 279.545	58%
Activiteitenlasten materieel	€ 133.700	28%
Som der lasten	€ 481.745	100%

Bestuur en directie van stichting School der Poëzie,

Lucien Kembel, Herman Divendal, Herma Hofmeijer, Myrle Tjoeng
Ilonka Verdurmen, Sarien Zijlstra

Amsterdam, februari 2014

2 FINANCIËN

2.1 Balans/activa

BALANS/ACTIVA	Boekjaar 2013 31 december 2013		Boekjaar 2012 31 december 2012	
Vlottende activa	subtotalen		subtotalen	
Vorderingen				
Debiteuren	€ 6.120		€ 11.021	
Gemeente Amsterdam	€ 4.994		€ 5.276	
OCW	€ 0		€ 0	
Vooruitbetaalde facturen	€ 0		€ 4.362	
Overige vorderingen	€ 200		€ 5.414	
Btw soc premies pensioen	€ 2.212		€ 0	
Totaal Vorderingen		€ 13.526		€ 26.073
Liquide middelen		€ 171.368		€ 130.098
Totaal ACTIVA		€ 184.895		€ 156.171

De schaal van School der Poëzie geeft geen aanleiding om te investeren in vaste activa.

De debiteuren bestaan uit scholen en instellingen die projecten afnemen. De overige vorderingen bestaan uit de 5% resterende subsidie over 2013 van de gemeente Amsterdam en terug te vorderen BTW over het vierde kwartaal van 2013.

De liquide middelen zijn incidenteel toegenomen wegens vooruitbetaalde facturen en subsidies voor 2014.

2.2 Balans/passiva

BALANS/PASSIVA (na resultaatbestemming)	Boekjaar 2013 31 december 2013	Boekjaar 2012 31 december 2012
	subtotalen	subtotalen
Eigen vermogen		
Algemene reserve	€ 61.176	€ 59.383
Bestemmingsreserve 13-16	€ 15.000	€ 0
Bestemmingsreserve personeel	€ 38.000	€ 10.000
Bestemmingsfonds OCW	€ 0	€ 14.923
Totaal Eigen Vermogen	€ 114.176	€ 84.306
Kortlopende schulden		
Leveranciers	€ 3.852	€ 9.978
Vooruitontvangen Letterenfonds 2014	€ 38.500	€ 38.500
Projectsaldo ETHAP	€ 10.294	€ 0
Vooruitontvangen facturen 2014	€ 9.168	€ 13.440
Belasting sociale premies	€ 8.906	€ 9.947
Pensioenen	€ 0	€ 0
BTW	€ 0	€ 0
Totaal Kortlopend	€ 70.719	€ 71.865
Totaal PASSIVA	€ 184.895	€ 156.171

Algemene Reserve

De algemene reserve neemt enigszins toe in 2013. School der Poëzie streeft naar een algemene reserve van een kleine 10% van de gemiddelde omzet in een jaar. Met de huidige stand is dit streven bereikt.

Bestemmingsfonds OCW

Het bestemmingsfonds OCW is in eind 2013 opgeheven, SdP heeft aan verplichtingen voldaan over de periode 2009-2012 en het resterende geld kan door SDP worden aangewend voor de reguliere activiteiten van SdP.

Reorganisatiereserve

De reorganisatiereserve was eind 2012 ingesteld om gevolgen van de bezuinigingen in personele sfeer op te vangen. Eind 2013 word deze reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve personeel

SdP is niet aangesloten bij een werkgeversorganisatie en heeft voor haar vaste en tijdelijk personeel geen pensioen opgebouwd. Ter compensatie hiervan wordt deze voorziening getroffen: een bedrag van 10.000 pp beschikbaar voor de directie en 18.000 voor personeel dat langere tijd werkt/heeft gewerkt voor SdP

Kortlopende schulden

De structurele bijdrage van het Letterenfonds voor 2014, de helft van dit bedrag is reeds ontvangen. Tevens hebben een aantal klanten vooruit betaald voor activiteiten in 2014. Het projectsaldo Ethap betreft een internationaal project dat 2 jaar loopt en waarvan het saldo ultimo 2013 is opgenomen.

Crediteuren per 31 december, afdracht loonbelasting december, te betalen in januari.

2.3 Exploitatierkening

	boekjaar 2013	percentages	begroting 2013	boekjaar 2012
LASTEN				
Beheerslasten personeel	€ 51.586	13,40%	€ 40.000	€ 60.797
Beheerslasten materieel	€ 22.134	5,75%	€ 23.200	€ 28.002
Activiteitenlasten personeel				
<i>Staf/artistieke leiding</i>	€ 84.559	21,96%	€ 84.750	€ 106.734
<i>Leskosten</i>	€ 71.391	18,54%	€ 62.010	€ 124.315
<i>Uitvoerend personeel</i>	€ 60.959	15,83%	€ 65.050	€ 161.990
<i>Overig personeel</i>	€ 22.540	5,85%	€ 23.350	€ 28.175
Activiteitenlasten materieel				
<i>Productie lessen/revue</i>	€ 19.855	5,16%	€ 7.290	€ 14.741
<i>Uitvoering materieel</i>	€ 51.464	13,37%	€ 61.150	€ 70.280
<i>Publiciteitskosten</i>	€ 6.871	1,78%	€ 9.400	€ 22.592
TOTAAL LASTEN	€ 391.359	101,65%	€ 376.200	€ 617.625

Lasten

In de beheerslasten personeel zijn kosten opgenomen voor zakelijke leiding (0,88 fte). De beheerslasten materieel zijn op hetzelfde niveau als in 2012.

Activiteitenlasten personeel

Artistieke leiding (0,88 fte), publiciteitsmedewerker (0,25 fte) en overige productiemedewerkers op freelancebasis. In 2013 is de productie/secretariaatsmedewerker met pensioen gegaan en na de zomer vervangen door een productiemedewerker voor 0,5 fte.

De leskosten (kosten voor freelance docenten) zijn relatief gezien hoger dan voorgaande jaren, de kosten zijn hoger en er worden meer lessen gegeven. Ook is de 'lestijd' van de artistieke leiding verdisconteerd in deze post. De kosten voor uitvoerend personeel zijn fors lager wegens een vermindering (noodzakelijke bezuiniging) in uitvoering van de revues.

Activiteitenkosten materieel

Er is sprake van een verhoging van de productiekosten voor de lessen en revues vanwege het vele reizen van docenten door het land en daarbuiten.

In verhouding tot de personele kosten is er alles aan gedaan om de materiële kant van de uitvoeringskosten zoveel mogelijk binnen de begroting te houden, zonder kwaliteitsverlies. We hebben in 2013 lagere zaalkosten kunnen bewerkstelligen door een regeling te treffen met de Openbare Bibliotheek Amsterdam, die zijn accommodaties een heel jaar tegen zeer lage kosten ter beschikking heeft gesteld. Publiciteitskosten zijn laag gehouden in 2013.

	boekjaar 2013	percentages	begroting 2013 '23 november 2012	boekjaar 2012
BATEN				
Directe opbrengsten				
<i>Publieksinkomsten</i>	€ 84.291	21,89%	€ 56.495	€ 101.294
<i>Sponsors/giften</i>	€ 645	0,17%	€ 2.300	€ 0
<i>Overige inkomsten</i>	€ 13.190	3,43%	€ 0	€ 5.288
Indirecte inkomsten	€ 0	0,00%	€ 0	€ 16.932
Bijdragen publiek structureel				
<i>Subsidie Letterenfonds</i>	€ 77.000	20,00%	€ 77.000	€ 170.955
<i>Subsidie Gemeente Amsterdam</i>	€ 99.890	25,94%	€ 100.000	€ 105.520
Incidenteel				
<i>Overige bijdragen publiek</i>	€ 0	0,00%	€ 2.500	€ 112.914
<i>Overige bijdrage VSBfonds</i>	€ 110.000	28,57%	€ 110.000	€ 110.000
<i>Overige bijdragen privaat</i>	€ 0	0,00%	€ 0	€ 17.500
TOTAAL BATEN	€ 385.016	100,00%	€ 348.295	€ 640.402

Baten

De publieksinkomsten zijn hoger dan begroot door meer klanten en activiteiten. Er is een bescheiden prijsverhoging doorgevoerd en enkele incidentele activiteiten hebben extra opbrengsten gegenereerd. De post van € 13190 overige inkomsten bestaat voor en groot deel uit een bijdrage van RMW voor verrekeningen van voorschotten en een bijdrage voor zakelijk coördinatie.

De subsidies van de gemeente Amsterdam en het Letterenfonds zijn structureel voor de periode 13-16 en kennen geen accres.

De bijdrage van het VSBfonds was beschikbaar voor de uitvoering van Vers 2013.

2.4 Resultaatbestemming en reserves

	boekjaar 2013		begroting 2013	boekjaar 2012
TOTAAL BATEN	€ 385.016	100,00%	€ 348.295	€ 640.402
TOTAAL LASTEN	€ 391.359	101,65%	€ 376.200	€ 617.625
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-€ 6.343	-1,65%	-€ 27.905	€ 22.778
Saldo rente baten/lasten	€ 1.645		€ 1.500	€ 2.050
Bijzondere baten en lasten (OCW)	€ 34.567		€ 26.405	€ 0
Resultaatbestemming	€ 0			€ 0
Exploitatieresultaat	€ 29.869		€ 0	€ 24.828

Het saldo uit de gewone bedrijfsvoering bedraagt minus € 6.340. Dit resultaat is voornamelijk te verklaren nog niet geheel doorgevoerde bezuinigingen en hogere leskosten. Ten opzichte van de begroting is het tekort echter kleiner uitgevallen dan voorzien. Door de rente en de bijdrage in de frictiekosten van OCW van 34567 komt het exploitatieresultaat positief uit.

Met het ingaan van het nieuwe kunstenplan in 2013 heeft SDP andere verplichtingen te verwachten in de toekomst. Niet alleen veranderen de werkgeversverplichtingen, ook schept goed werkgeverschap verplichtingen t.o.v. vast personeel. Bij de resultaatbestemming van 2013 worden hierdoor enkele reserves afgebouwd en nieuwe ingesteld.

Resultaatbestemming 2013	stand 31-12-12	toevoeging/onttrekking	stand 31-12-13
<i>bruto resultaat 2013</i>		€ 29.869	
Algemene reserve	€ 59.383	€ 1.793	€ 61.176
Bestemmingsfonds OCW	€ 14.923	-€ 14.923	€ 0
Reorganisatiekostenreserve	€ 10.000	-€ 10.000	€ 0
Bestemmingsreserve personeel	€ 0	€ 38.000	€ 38.000
Bestemmingsfonds 13-16		€ 15.000	€ 15.000
	€ 84.306	€ 59.739	€ 114.176

Algemene Reserve

De algemene reserve neemt enigszins toe in 2013. School der Poëzie streeft naar een algemene reserve van een kleine 10% van de gemiddelde omzet in een jaar. Met de huidige stand is dit streven bereikt.

Bestemmingsfonds OCW

Het bestemmingsfonds OCW is in eind 2013 opgeheven, SdP heeft aan verplichtingen voldaan over de periode 2009-2012 en het resterende geld kan door SDP worden aangewend voor de reguliere activiteiten van SdP.

Reorganisatiereserve

De reorganisatiereserve was eind 2012 ingesteld om gevolgen van de bezuinigingen in personele sfeer op te vangen. Eind 2013 word deze reserve opgeheven.

Voorziening personeel

SdP is niet aangesloten bij een werkgeversorganisatie en heeft voor haar vaste en tijdelijk personeel geen pensioen opgebouwd. Ter compensatie hiervan wordt deze voorziening getroffen: een bedrag van 10.000 pp beschikbaar voor de directie en 18.000 voor personeel dat langere tijd werkt/heeft gewerkt voor SdP.

Bestemmingsfonds 13-16

Het nog niet geheel verwezenlijken van de bezuinigingstaak en de verplichting om het resterende geld van het bestemmingsfonds OCW aan te wenden voor reguliere activiteiten, geeft reden om een bedrag te reserveren voor mogelijke tekorten in de komende jaren.

2.5 Prestatieoverzicht Amsterdam en daarbuiten

	Prestatieoverzicht model Amsterdam	Boekjaar 2013	begroot		Boekjaar 2012	Boekjaar 2011
A	Kernactiviteiten					
	Aantal lezingen	42	40		47	41
	Aantal bezoeken lezingen	6681	7000		2450	1880
B	Bijdrage talentontwikkeling en cultuureducatie					
	Bereikte scholen	104	70		127	110
	Bereikte scholieren	10551	6800		14228	11513
	Jonge makers	150	2			
C	Bijdrage wereldklasse					
	Internationale coproducties	2	1		5	3
	Producties buitenland	3	3			
	Internationaal activiteiten in Amsterdam	5	1		4	3
	Aandeel buitenlands bezoek van totaal	100	75			

Met ingang van 2013 is door de gemeente Amsterdam een nieuwe opstelling van cijfers gevraagd. Bovenstaand overzicht geeft het overzicht volgens deze indeling.

Kernactiviteiten

Onder aantal lezingen het totaal aantal podiumpresentaties met een openbaar karakter (PoezieRevues en overig). Daaronder het aantal bezoekers hierbij.

Bijdrage talentontwikkeling en cultuureducatie

Het geheel van bereikte scholen/scholieren en jonge makers/volwassenen. In bijgevoegde diagrammen staat de percentuele verdeling per schoolsoort vermeld.

Bijdrage wereldklasse

Met het festival Read my World zijn een tweetal gezamenlijk producties gemaakt met gast-schrijvers en scholieren uit Amsterdam, in België en Zwitserland zijn lessen en (in België) Revues uitgevoerd. Het aandeel buitenlands bezoek is een schatting over het hele jaar.

2.6 Prestatieoverzicht in details

Onderstaand overzicht staan de prestaties nader gerubriceerd en onderverdeeld in standplaats (Amsterdam) en daarbuiten.

MODEL PRESTATIEOVERZICHT	Boekjaar 2013	Begroting 2013	Boekjaar 2012	Boekjaar 2011	Boekjaar 2010	Boekjaar 2009	Boekjaar 2008	Boekjaar 2007
BEMIDDELINGEN	104	70	127	110	104	107	99	102
Scholen/instellingen standplaats	35	35	46	48	54	40	34	27
Scholen/instellingen buiten standplaats	69	35	81	62	50	67	65	75
DEELNEMERS workshops/lessen	10709	6800	14228	11513	11091	10941	10415	10559
Deeln. stpl.	4649	2800	5604	4693	4659	4172	3840	3986
Deeln. buiten stpl.	6060	4000	8624	6820	6432	6769	6575	6573
Podiumpresentaties	42	40	47	41	42	50	38	47
PoezieRevue's en overig podium stpl.	23	25	27	24	24	24	19	24
PoezieRevue en overig podium buiten stpl.	19	15	20	17	18	26	19	23
BEZOEKERS podiumpresentaties	6681	7000	2450	1880	1408	2327	1747	3230
Bezoekers stdpl	4316	3000	1380	1608	565	1592	1427	2474
Bezoekers buiten stdpl	2365	4000	1070	272	843	735	320	756
INHOUDELIJKE UREN op scholen instellingen	1417	1050	1775,5	1800	1705,5	1714	1383	1282
Lesuren stpl.	724	450	817,5	947	714	735	744	492
Lesuren buiten stpl.	693	600	958	853	991,5	980	639	790

Bemiddelingen

Vele projecten van School der Poëzie kennen meerdere participanten. In dit overzicht is gekozen voor participanten met wie een contract is afgesloten, en waarbij regelmatig meerdere scholen/instellingen betrokken zijn.

Deelnemers

Het totale aantal deelnemers is afgenomen, weliswaar minder dan voorzien, al met al is het totaal aantal deelnemers aan lessen terug op het niveau van 2009. Door de verschillen van het activiteitenaanbod kan de urenbesteding per deelnemer sterk verschillen. In 2013 kende het project Vers een toename van po scholieren.

Podiumpresentaties

Toegankelijke voorstellingen en manifestaties, waaronder voor het merendeel PoëzieRevues, de manifestatie Vers, het optreden van de LeesClub in Perdu en enkele samenwerkingsactiviteiten met onder meer het Muiderslot en diverse musea, bibliotheken.

	Totaal	aug-dec	mrt-juli	jan-feb
Aantal Revues alg	15	4	11	0
Aantal Revues Vers	9	1	5	3
Overige podium	18	7	7	4
	42			

Bezoekers podiumpresentaties

Naast bezoeken van deelnemers aan lessen en workshops aan voorstelling en manifestaties zijn er altijd extra bezoekers; de aantallen zijn een schatting. In tegenstelling tot eerdere jaren zijn onder deze post tevens de deelnemers aan lessen die ook een podiumpresentatie bijwonen meegeteld.

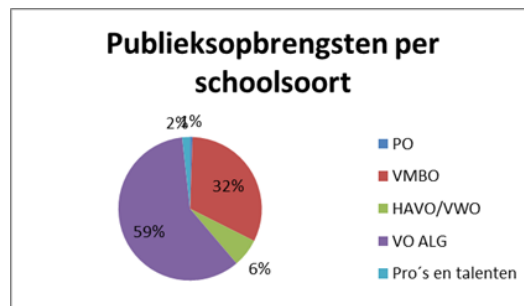
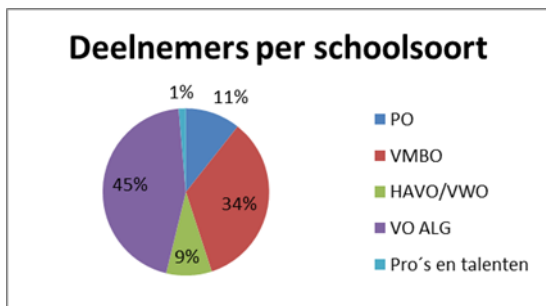
Unieke bezoeken aan de website (niet opgenomen in overzicht) fluctueren rond 2.000 per maand.

Inhoudelijke uren

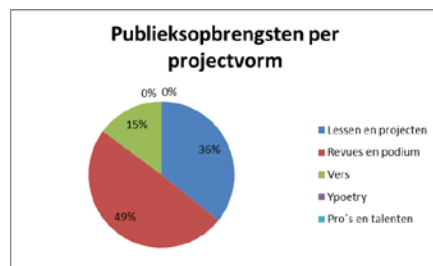
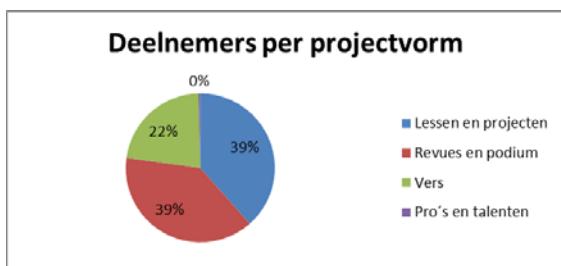
Uitsluitend opgenomen de uren die daadwerkelijk toe te kennen zijn aan lesgeven. In 2013 zijn daarnaast ook uren besteed aan ontwikkeling en herziening van activiteiten (niet meegerekend in dit overzicht).

2.7 Prestatieoverzicht scholieren in diagrammen

In onderstaand diagram zijn de deelnemers per schoolsoort aangegeven, waarbij de categorie vo alg een mengvorm is van vmbo en havo/vwo scholen. In onderstaande rechtergrafiek zijn de publieksoptbrengsten verdeeld over schoolsoort. De publieksoptbrengsten (= directe optbrengsten uit het geven van lessen, uitvoeren van PoëzieRevues en het project Vers). De directe optbrengsten uit de activiteiten zijn in 2013 ong. 30% van de totale omzet. Totaal aantal deelnemers: 10709.

De deelnemers nemen deel aan verschillende activiteiten bij School der Poëzie. Te onderscheiden zijn: Lessen en projecten, de PoëzieRevues en overig podium, het project Vers rond de VSBpoëzieprijs, en een categorie activiteiten die zich richt op professionals en talenten. In onderstaande rechtergrafiek zijn de publieksoptbrengsten verdeeld over activiteitsoort.

In onderstaande grafiek zijn de publieksoptbrengsten verdeeld over activiteitsoort. De publieksoptbrengsten (= directe optbrengsten uit het geven van lessen, organiseren van projecten, uitvoeren van PoëzieRevues en de projecten Vers en Y'Poetry). De directe optbrengsten uit de activiteiten zijn in 2012 ong. 15% van de totale omzet

In aantallen:

Deelnemers per schoolsoort	Totaal	aug-dec	mrt-juli	jan-feb
PO	1143	0	275	868
VMBO	3674	1672	1379	623
HAVO/VWO	946	946	0	0
VO ALG	4796	384	3633	779
Pro's en talenten	150	15	135	0
	10709			
Deelnemers per projectvorm	Totaal	aug-dec	mrt-juli	jan-feb
Lessen en projecten	4120	1547	1793	780
Revue en podium	4146	1287	2606	253
Vers	2398	168	993	1237
Pro's en talenten	45	15	30	0
	10709			

2.8 Projecten 2013

Naast de reguliere activiteiten zijn ook in 2013 projecten begonnen/afgerond waarvoor een doelsubsidie werd verstrekt. Onderstaand overzicht geeft de financiële stand van zaken eind december 2013 weer.

Kostenplaatsen/projecten	boekjaar 2013	Vers 2013	Vers 2014	Utrecht Domstad	ETHAP	Poëzie Bin Bui	Totaal
	totalen alg						projecten 13
BATEN							
Opbrengsten							
Publieksinkomsten	€ 84.291	€ 11.236	€ 1.902	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.137
Overige inkomsten	€ 13.190	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Indirecte inkomsten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bijdragen							
Subsidie Letterenfonds	€ 77.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Subsidie Gemeente Amsterdam	€ 99.890	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Overige bijdragen publiek	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.600	€ 0	€ 13.600
Overige bijdrage VSBfonds	€ 110.000	€ 110.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 110.000
Overige bijdragen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
TOTAAL BATEN	€ 384.371	€ 121.236	€ 1.902	€ 0	€ 13.600	€ 0	€ 136.737
LASTEN							
Beheerslasten personeel	€ 51.586	€ 3.659	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.659
Beheerslasten materieel	€ 22.131	€ 750	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 750
Activiteitenlasten personeel							
Staf/artistieke leiding	€ 84.559	€ 14.044	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.000	€ 17.044
Laskosten	€ 71.391	€ 11.215	€ 3.497	€ 1.578	€ 1.024	€ 637	€ 17.951
Uitvoerend personeel	€ 60.959	€ 22.078	€ 2.189	€ 0	€ 0	€ 0	€ 24.247
Overig personeel	€ 22.540	€ 8.378	€ 869	€ 279	€ 0	€ 0	€ 9.526
Activiteiten materieel							
Productie lessen/revue	€ 19.855	€ 6.706	€ 657	€ 84	€ 0	€ 0	€ 7.447
Uitvoering materieel	€ 51.464	€ 36.392	€ 743	€ 56	€ 2.282	€ 194	€ 39.667
Publiciteitskosten	€ 6.871	€ 4.048	€ 431	€ 0	€ 0	€ 1.175	€ 5.654
TOTAAL LASTEN	€ 391.356	€ 107.269	€ 8.365	€ 1.997	€ 3.306	€ 5.006	€ 125.944
Saldo	-€ 6.985	€ 13.966	-€ 6.463	-€ 1.997	€ 10.294	-€ 5.006	€ 10.794

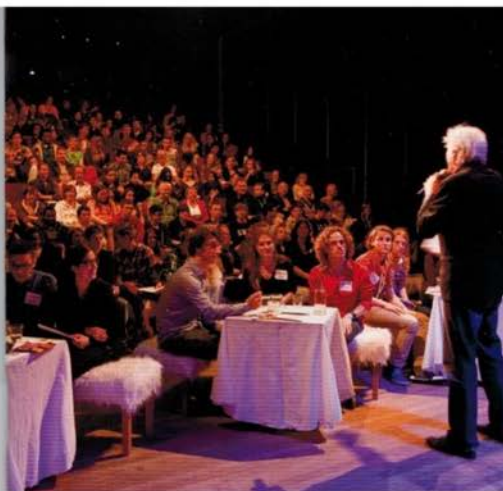
Per afzonderlijk project of nieuw initiatief zijn kosten en baten bijgehouden. Met ingaan van het nieuwe kunstenplan is de noodzaak om via projectactiviteiten meer fondsen binnen te halen een grotere noodzaak geworden. In 2013 is gestart met het meer doorrekenen van structurele lasten aan projecten. Het is echter niet in alle gevallen mogelijk en zal in de komende jaren moeten worden uitgebreid. Er zijn merendeels in 2013 geen beheerslasten en kosten voor de artistieke leiding toegerekend aan de projecten – wel productionele kosten.

Vers '13 en Vers '14 – activiteiten rond de nieuwe VSBPoëzieprijs, jaarlijks uit te reiken. De activiteiten behelzen een achttal voorrondes in Nederland en België, veel lessen aan basisscholen, debat en de manifestatie in mei. De activiteiten overlappen in jaren, en worden in goed overleg met het VSBfonds per editie afgerekend. Jaarlijks toont de editie van het lopende jaar een tekort en van het voorgaande jaar een overschot.

Utrecht Domstad – Een kleinschalig project, gericht op vmbo-scholieren en de stad Utrecht. Eenmalige uitvoering op het Gerrit Rietveldcollege, gratis voor de school met de afspraak het volgend jaar te herhalen tegen (een deel van) de kosten voor het project.

ETHAP – internationaal project gericht op bijscholing en uitbreiding van de mogelijkheden van poëzie met een therapeutisch effect. Subsidie, z.g. Grundtvig-gelden, hiervan loopt tot juni 2015 (saldo is balanspost).

Poëzie van Binnen naar Buiten – tweejarig project gericht op het ontwikkelen en uitvoeren van een leerlijn poëzie voor het vmbo. Voor dit project is een toezegging van het SNSfonds van 120.000,-, aanloopkosten in 2013 en overige kosten komen echter tlv SdP.

SCHOOL DER POËZIE • LEZEN • 35

Winnaars finale basisscholieren, vlnr: Lucas de Sterke (1ste prijs), Nathalie Zoet (2de prijs), Amir Haji (3de prijs) en Caro Spittje (voordrachtsprijs)

Een pen die Kees heet

Een jong meisje staat achter een kathedraal voor een bomvolle theaterzaal. Ze draagt haar gedicht voor: '[...] Jij ligt nu / In dat graf / Zo stil / Zo alleen / Wij kwamen vaak naar jou toe / Dat wordt steeds minder / Jij bent mijn moeder.'

De zaal is muisstil. Het meisje blijft rustig, zoekt af en toe het publiek. 'Ik mis je thuis nog meer / Ik heb je nodig / Zoals elk kind zijn moeder nodig heeft.'

Mensen uit het publiek vegen schielijk de wangen droog, voor het applaus losbarst. Knap noemde de jury het later, dat ze kalm bleef en op een natuurlijke manier contact bleef maken met het publiek. En moedig vooraf, dat ze haar hart op tafel durfde te leggen. Zo won Caro Spittjes op 22 mei in het MC Theater in Amsterdam de voordrachtsprijs in de vers-finale voor basisscholieren.

DOOR EVA GERRITS

Busladingen

Het was de slotmanifestatie van de vijftiende editie van VERS, een initiatief van School der Poëzie in samenwerking met Stichting VSB Poëzieprijs en Poetry International. Via poëzielessen, debatten en PoëzieRevues maken honderden Nederlandse en Vlaamse jongeren elk jaar kennis met het werk van VSB Poëzieprijs-genomineerden. In voorrondes bepalen deskundige jury's welke jonge dichters uit het basis- en voortgezet onderwijs naar de landelijke finales mogen. Die vinden plaats tijdens de slotmanifestatie, dit jaar gehouden in het Amsterdamse Westerpark. Busladingen kinderen, van Antwerpen tot Leeuwarden, vulden het MC Theater bij elke finale tot de nok. Voorafgaand werden deelnemers vermaakt tijdens een literaire rondvaart door de Amsterdamse grachten met echte schrijvers en dichters aan boord. En met andere poëtische activiteiten, zoals een bezoekje aan Madam Chou Chou, een waarzegster met priemende ogen, die voor ieder kind dat durfde plaats te nemen, het juiste gedicht wist te kiezen. De dag werd afgesloten met een debat- en essaywedstrijd voor jongeren.

Knippen met je vingers

Naast het podium wachtten de finalisten, neurotisch nagelbijtend of met opgestoken duimen richting zaal, hun beurt af. Voordrachten worden professioneel begeleid op gitaar of keyboard, terwijl het publiek een wedstrijd wie-het-luidruchtigst-aanmoedigt houdt. Tot presentatrice Hadassah de Boer ingrijpt: 'Net als bij slam-poëtiëwedstrijden: laat je horen door met je vingers te knippen!' en het gegil wordt vervangen voor het geluid van droge tikken, als een regenbui op het theaterdak. De Marokkaans-Nederlandse band Kasba verleidt het publiek tussendoor tot een dansje op het podium, tekenaar Chiel te Bokkel laat zich aan een tafeltje op het podium inspireren tot illustraties bij de gedichten.

Juryvoorzitter en VSB Poëzieprijswinnaar Ester Naomi Perquin prijst de winnaars. In de jongste groep Lucas de Sterke uit Ede, die met zijn gedicht 'Bijzondere pen' laat zien hoe een dichter de werkelijkheid kantelt ('Ik ben dol op die pen / Ik heb hem zelfs een naam gegeven / Kees'). En middelbare scholier Koen Leeuwenburgh van het Rotterdamse Marnixgymnasium, die tot zijn verbazing wint met 'De lamp', dat hij in een halve les Nederlands neerpende. 'Zoemt mooi in op een kleine gebeurtenis en toont ons wat daar allemaal in schuilt,' aldus Perquin.

Bakvissen en branieschoppers

In de laatste finale wisselen debaters en essayisten elkaar af. Pepijn van Arnhem uit Hengelo wint de essaytrofee met zijn betoog over seks en poëzie, die het meest banale kan verheffen. De debaters schermen over stellingen als 'Poëzie maakt de wereld beter', terwijl presentator Rick de Leeuw rondtuitert: 'Je bent er klaar voor? *You were born ready!*' De Vlaamse debater Alexander Pels wint met overtuigende argumenten en grappen: 'Zoals Goebbels ooit zei: "Noem het woord cultuur en ik trek mijn pistool".'

Dat inspireert Kees van Kooten, die vlak voor het einde van de avond zelfs de grootste bakvissen en branieschoppers stil krijgt met zijn lezing over de kracht van poëzie. 'Denk daarover na, zeker in deze tijd – als nu het woord "cultuur" valt, trekt de minister zijn zakrekenmachine.' ...

Voor meer informatie over VERS, School der Poëzie en de winnende gedichten: schoolderpoëzie.nl

3 INHOUDELIJK VERSLAG

3.1 School der Poëzie in een notendop

School der Poëzie brengt kinderen en jongeren - en incidenteel volwassenen - op een effectieve manier in contact met poëzie. Door het ontwikkelen en uitvoeren van projecten, lesmateriaal, lezingen en onderwijsmethodieken. Daarbij gaat specifieke aandacht uit naar culturele uitwisseling tussen (lokale) instellingen en verschillende kunstdisciplines, naar scholen in een kansarme omgeving én naar trajecten voor talentontwikkeling. Naast deze belangrijke, kwalitatief hoogstaande aanvulling op het reguliere onderwijs (dat hiervoor veelal nauwelijks gelegenheid biedt), vervult School der Poëzie een belangrijke rol als kenniscentrum voor cultuureducatie op het gebied van poëzie.

Omdat dit alles gebeurt in een zeer dynamisch krachtenveld, zijn voortdurend onderzoek en actualisatie en vernieuwing van kennis noodzakelijk, zodat tijdig en adequaat kan worden ingespeeld op ontwikkelingen, veranderende eisen en verwachtingen. Onze unieke aanpak biedt daartoe de mogelijkheid; continue evaluatie en verbetering zijn de afgelopen zeventien jaar in de genen gaan zitten.

Niet alles laat zich eenvoudig uitdrukken in cijfers en percentages. Poëzie *leren* lezen, je gedachten daarover formuleren én er gezamenlijk over discussiëren, zelf schrijven en eigen werk presenteren: het zijn waardevolle, wezenlijke ervaringen die bijdragen aan volwaardig burgerschap en daarmee aan de kwaliteit van onze samenleving. Ze scherpen niet alleen de pen, het taalvermogen en het zelfvertrouwen, maar ook de kritische blik en communicatieve vaardigheden, het vermogen je te verwonderen én te genieten. Daarmee brengen ze begrip voor het belang van taal, historie, traditie en cultuur - en wellicht de essentie van kunst - dichterbij.

De één ontwikkelt zich tot dichter, de ander tot rapper, een derde tot betalende cultuurconsument en weer een ander wellicht tot mecenas – allemaal rollen waarvan geen sprake kan zijn als de betrokkenen niet op jeugdige leeftijd op een aansprekende manier in aanraking zijn gekomen met poëzie. School der Poëzie legt daarvoor een solide basis in heel Nederland, en waarborgt aandacht voor belangrijk Nederlands erfgoed onder een publiek dat daar zonder onze projecten wellicht minder oog voor zou hebben.

Door haar effectiviteit, flexibiliteit, relatieve kleinschaligheid en onveranderde hoge kwaliteit levert School der Poëzie een waardevolle bijdrage aan de letterendiscipline en in het bijzonder aan de poëzie, aan het cultuurbewustzijn van de Nederlandse jeugd – en van andere Europese jongeren. De laagdrempeligheid staat niet alleen borg voor een adequate kennismaking met de discipline poëzie, maar ook voor de doorgifte van het erfgoed op langere termijn.

3.2 Activiteiten en resultaten

De resultaten van 2013 sluiten aan bij onze doelstelling voortdurend actuele programma's aan te bieden op basis van beproefde en nieuwe concepten. Met de organisatie van en participatie in ruim veertig evenementen, ruim honderd bemiddelingen, met ruim tienduizend deelnemers, zo'n veertienhonderd lessen en ruim tienduizend gedichten was ook 2013 een vruchtbaar jaar.

Alle deelnemers lazen, bespraken en schreven zelf poëzie: minimaal één gedicht, vaak meerdere. Ruim 50% van hen bezocht een openbare afsluiting van de lessen en workshops tijdens een van de ruim veertig openbare presentaties: in schouwburgen, poppodia en musea.

School der Poëzie brengt kinderen en jongeren - en incidenteel volwassenen - op een laagdrempelige en effectieve manier in contact met hoogwaardige poëzie: werk van Nederlandse dichters, maar ook poëzie uit andere landen. Dat doen we door lesmateriaal en -methoden te ontwikkelen én door onze vele projecten.

3.2.1 PoezieRevues

Poëzie Revue

De PoëzieRevue (Nederlandstalige poëzie)

Het hoogtepunt van veel projecten van School der Poëzie is de PoëzieRevue: jongeren (van een of meerdere scholen; tot zo'n 175/200 deelnemers per keer) presenteren hun eigen werk tijdens een theaterprogramma. Dit trekt altijd volle zalen – leerlingen, familie en bekenden, andere belangstellenden - en biedt de bezoekers een inspirerende show met diverse professionele kunst disciplines in een lokaal theater.

School der Poëzie zorgt voor een professionele entourage: licht, geluid, decor en begeleidende acts. Dit biedt jongeren - die soms nooit eerder een theater hebben bezocht - een unieke ervaring in een hoogwaardig programma, waarvan ze zelf deel uitmaken. Het geheel is te volgen op een videoscherm, de optredens worden muzikaal omlijst door gelaufde musici zoals pianist Polo de Haas, de presentatie is in handen van bekende namen als rapper André Accord, en de voordrachten worden afgewisseld met optredens van 'echte' dichters, muzikanten, acteurs, dansers, rappers, vj's en andere performers, van stemkunstenaar Greetje Bijma tot dansgroep Turn it Loose, van trompettist Eric Vloeimans tot drummer Marnix Stassen, van dichter Remco Campert tot Mustafa Stitou. Een deskundige jury - met ook de dichter van de dag - beoordeelt de prestaties. Zo slecht de Revue voor velen – ook laagopgeleiden - de drempel naar poëzie en cultuur.

Aan de Revue gaat een traject vooraf: onder begeleiding van onze professionele docenten lezen de deelnemers een brede selectie Nederlandstalige poëzie, van Jan Hanlo tot Lucebert tot Vondel tot Nasr, uit de basisbundel of een van de andere thematische werkbundels, tijdens gemiddeld drie lessen op school. Met steun en advies van de docenten/dichters leren zij hoogwaardige poëzie lezen en zich daardoor laten inspireren, om vervolgens zelf de pen ter hand te nemen. De geselecteerde schrijvers oefenen hun voordracht tijdens een speciale voordrachtstraining. Na de plankenkoorts zijn er voor de winnaars prijsbekers, applaus en een sterke stimulans door te gaan met het lezen, schrijven en vertolken van gedichten.

Het concept van de PoëzieRevue is onverslijtbaar en voorziet in al onze doelstellingen: lezen en praten over poëzie, zelf schrijven en nadenken, selecteren en voordragen, én 'beleven'. Deelnemende leerlingen besteden totaal zo'n vier tot vijf uur aan het traject. Alle onderdelen van het project kunnen naar wens van de opdrachtgever worden aangepast.

In 2013 bereikten we met de reguliere PoëzieRevues zo'n 2.500 leerlingen; daarnaast nog eens een 2.500 leerlingen met de speciale VersRevues.

PoëzieRevues: selectie uit hoogwaardige Nederlandstalige poëzie

Voor alle leerjaren van het v.o. een zeer geschikt project, met de pedagogische kwaliteit van de docenten van SdP en een goed georganiseerde show is dit altijd een succes op alle fronten. In 2013 is gekozen voor veel VMBOscholen, die prioriteit hebben in het beleid van SdP. In mei 2013 zijn in de Oba in Amsterdam 7 Revue's op rij georganiseerd, PoëzieRevue XL. Anne Vegter schreef speciaal hiervoor een openingsgedicht.

Vers: actuele Nederlandstalige poëzie / VSB Poëzieprijs (actuele poëzie)

In 2013 organiseerden we activiteiten en PoëzieRevues rond de poëzie de VSBPoëzieprijs 2012 en 2013. Na voorrondes en workshops in Nederland en België werd in mei 2012 een manifestatie gehouden waar kinderen en jongeren uit het hele land naar toe kwamen, er bus, per auto met het ov. In het najaar een aantal voorrondes rond genomineerden voor de VSBPoëzieprijs 2013.

Y'Poetry: internationale poëzie en internationale samenwerking

Het streven om eind 2013 te starten met een nieuwe versie van Y'Poetry is niet gelukt, de subsidieaanvraag in Brussel kreeg onvoldoende punten om te worden gehonoreerd.

Het doel om een intensieve lobby in te zetten om – mede op basis van de Amsterdamse resultaten – het concept van de PoëzieRevue te laten opnemen in het cultureel curriculum van alle Nederlandse scholen in het voortgezet onderwijs is in 2013 niet verwezenlijkt. De lobby om het concept van de Revue te laten opnemen in het curriculum-eisen heeft absoluut onze aandacht, maar heeft in 2013 nog geen direct resultaat opgeleverd.

PoëzieRevue XL mei 2013

In mei organiseerde School der Poëzie voor de eerste keer PoëzieRevue XL. Dit festival stond volledig in het teken van zelfgeschreven poëzie van jongeren van scholen uit alle hoeken van Amsterdam. Dichteres des Vaderlands Anne Vegter schreef voor deze feestelijke aangelegenheid speciaal een gedicht, waarmee PoëzieRevue XL werd geopend. Jurylid en dichter Tsead Bruinja reikt de eerste prijs uit aan Alexo van de Open Schoolgemeenschap Bijlmer. Op de voorgrond gebarentolk Dorothee Limburg.

Vers van de pers: Het programmaboekje dat School der Poëzie samenstelde voor PoëzieRevue XL

PoëzieRevues najaar 2013

Tijdens de lessen handvaardigheid timmeren jongeren Van het Calandlyceum Poëziekastjes voor de PoëzieRevue.

3.2.2 Projecten, lessen en lezingen

De tweede poot van de werkzaamheden van School der Poëzie wordt gevormd door het verzorgen van een groot aantal lessen, ontwikkeling en uitvoering van diverse projecten, en het adviseren over inhoud en aanpak van lessen en projecten, zoals thematiek en lesmethoden. Dit gebeurt veelal op verzoek en vaak in samenwerking met diverse partners. De bij de PoëzieRevues beschreven werkwijze en resultaten zien we hier in meerdere of mindere mate terug. De lessen zijn vaak – maar niet altijd – thematisch; doel kan bijvoorbeeld zijn lezen en schrijven op basis van herinneringen, van taal en cultuur, van een bepaalde dichter. In 2013 zijn vele les- en projectconcepten uit het aanbod van School der Poëzie uitgevoerd: gegeven de respons stuk voor stuk interessante toevoegingen aan het aanbod literatuureducatie.

Veel van de omzet van School der Poëzie komt voort uit losse poëzielessen op een school, bij een congres tot en met verder uitgewerkte projecten met een school en een instelling samen. In 2013 verzorgden we vele lessen, ontwikkelden diverse projecten en voerden die uit, en adviseerden over inhoud en aanpak van lessen en projecten. Hiermee bereikten we ongeveer 5.500 leerlingen; een ruime 4.000 met reguliere lessen en projecten op scholen, en een kleine 1.500 in het kader van Vers.

In 2013 is “de hele dag poëzie” op een school verder ontwikkeld. In overleg met een school geeft SdP de hele dag workshops poëzie – docenten van de school zelf verzorgen aanvullend workshops beeldend, fotografie etc. Ook zijn de contacten met musea en scholen verder aangehaald: in Amersfoort, Utrecht en Amsterdam zijn projecten ontwikkeld en uitgevoerd op vmboscholen met kunst en poëzie.

Gedichtendag 2013 op het Dalton Lyceum in Barendrecht januari 2013

Meer dan 200 jongeren schreven 'verse' gedichten om daarna met hun poëzie naar workshops over animatie, muziek, dans, beeldend, theater en fotografie te gaan. Vervolgens presenteerden de jongeren in de aula hun eigen werken.

Space Drawings 19 januari t/m 31 maart 2013 in Kunsthall KAdE Amersfoort

Rondom de expositie (Amersfoort), werd een poëzieproject ontwikkeld door Kunsthall KAdE, Scholen in de Kunst en School der Poëzie. Jongeren van 't Atrium, Corderius College en SG Guido de Bres uit Amersfoort schreven een eigen gedicht bij deze bijzondere tentoonstelling dat ze vervolgens voorlezen.

Kunstkastjes maart 2013 in het Stedelijk Museum Amsterdam

Begeleid door een museummedewerker en een poëziedocent bekeken de jongeren kunstwerken uit de periode 1850 – 1960 in het Stedelijk. Daar kozen ze een schilderij uit, waarover ze ter plekke een gedicht hebben gemaakt. Dit gedicht wordt gepresenteerd in een houten kastje dat de leerlingen zelf getimmerd en vorm gegeven hebben. Dit is hun eigen 'Kunstkast' geworden. De gedichten en kunstkastjes werden gepresenteerd aan ouders, verzorgers en belangstellenden in het Stedelijk Museum

Expositie 'Ik luister naar Utrecht', stadhuis Utrecht mei 2013

Onder begeleiding van docenten van School der Poëzie schreven leerlingen van het Globe College niet alleen gedichten over Utrecht, maar verzorgden ze ook de vormgeving ervan. Resultaat: de expositie 'Ik luister naar Utrecht', die in mei 2013 te zien was in het Utrechtse stadhuis.

Expositie 'UTRECHT, mijn stadsie', centrale bibliotheek Utrecht december 2013

De Centrale Bibliotheek Utrecht organiseerde in samenwerking met School der Poëzie de expositie 'UTRECHT, mijn stadsie'. Eerste en tweedejaars leerlingen van het Gerrit Rietveldcollege schreven gedichten en maakten beeldend werk in het kader van het project 'Utrecht, Domstad'. Tijdens deze expositie krijgen zij de mogelijkheid hun ideeën en gevoelens over hun thuisstad Utrecht in woord en beeld over te brengen aan andere Utrechtse.

Op het terrein van lessen en projecten zijn er onzekerheden, per school moeten er afwegingen worden gemaakt voor het verder gebruik van de cultuurkaart, de inzet van een CKV-docent. Instellingen voor samenwerkingsprojecten hebben ook te kampen met bezuinigheden en zullen minder snel geneigd zijn tot nieuwe samenwerkingen. "Vaste" partners zoals Poëziefestival Landgraaf, Nova college hebben laten weten dat dat in de 1^e helft van 2014 pas bekeken kan worden hoe de samenwerking in de toekomst vorm kan krijgen. Een bijkomende ontwikkeling in Amsterdam zelf is de ontwikkeling van het basispakket die gaande is. Ingeval het basispakket voor een belangrijk deel gratis is voor p.o.scholen zal dat de animo om (weliswaar goedkope) lessen af te nemen niet versterken. Via "eigen" projecten zoals Vers bleef het voor SdP mogelijk gebleven een deel van de activiteiten gratis aan te bieden in 2013.

3.2.3 Bijzondere projecten en internationaal

VERS

Activiteiten voor jongeren en kinderen met poëzie van de VSBPoëzieprijs.

VERS is hét poëzieproject voor kinderen en jongeren rond de VSB Poëzieprijs. Enkele duizenden kinderen en jongeren uit Nederland en België make jaarlijks kennis met de beste en meest actuele Nederlandstalige poëzie. Vijf gedichtenbundels worden genomineerd en ieder jaar wint één de VSB Poëzieprijs.

In 1994 riep het VSBfonds de VSB Poëzieprijs in het leven. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt voor de beste gedichtenbundel uit het Nederlandse taalgebied. De winnaar krijgt een bedrag van 25.000 euro en een glaskunstwerk van kunstenares Maria Roosen. De winnaar van 2013 was Ester Naomi Perquin. De winnaar van 2014 wordt op 29 januari 2014 bekendgemaakt. Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door het VSBfonds.

VERS 2013 en VERS 2014 verloop activiteiten 2013

November '12 – maart '13. In Amsterdam, Rotterdam, Gouda, Sneek, Nijmegen, Oss, Deventer worden samen 7 voorrondes uitgevoerd, iedere voorronde met andere artiesten en dichters en jury's. Lessen worden gegeven aan 15 basisscholen en debatlessen aan 5^e en 6^e klassen vo in Gentbrugge, Den Haag, Leeuwarden, Rotterdam, Bergen.

Mei '13. De gasten/finalisten arriveerden op 22 mei per bus in Amsterdam. Na aankomst volgt een literaire boottocht door de grachten van Amsterdam

Mei '13. Na de finale werden persberichten rondgezonden, de website bijgewerkt en op facebook veel uitgewisseld. School der Poëzie en de partner organisaties beginnen aan de evaluatie en financiële afhandeling van het project.

September '13 Project is administratief afgerond. Aanvraag voor de editie 2014 gehonoreerd.

September – oktober 2013 Scholen worden benaderd, basisscholen, vo scholen 3^e, 4^e en 5^e jaar. In november wordt na het bekend worden van de genomineerden voor de VSBPoezieprijs 2014 een werkbundel samen gesteld.

Vanaf november '13 werden workshops gegeven op scholen, lesopdrachten geformuleerd en zijn een aantal docenten bijeenkomsten georganiseerd om alle betrokkenen te inspireren.

Uitreiking VSB Poëzieprijs 2013 januari 2013

In het randprogramma voorafgaand aan de uitreiking van de VSB Poëzieprijs 2013 droegen een aantal VERS finalisten hun eigen gedicht voor.

VersRevue in Deventer, voorronde januari 2013

Artikel in dagblad de Stentor over de VERS
Poëzievoorrunde in Deventer.

Slotmanifestatie VERS, mei 2013

Op woensdag 22 mei 2013 zinderde het Westergasfabriekterrein in Amsterdam van de poëzie. In het MC theater streden de finalisten met hun eigen gedicht om de VERS bokalen. Rond de finales werden de deelnemers getraakteerd op diverse activiteiten, zoals Poëzie in het Park en een literaire rondvaart.

Poëzie in het park met Rick de Leeuw

Literaire rondvaart. Dichter Diana Ozon leest een gedicht van Simon Vinkenoog voor.

VSB Poëzieprijswinnares Ester Naomi Perquin reikt de eerste prijs uit aan Lucas de Sterke uit Ede bij de VERS finale voor kinderen. De winnaars van de VERS finale voor jongeren

School der Poëzie heeft voor het vmbo een frame van projecten ontwikkeld waarbij weliswaar poëzie de motor is, maar waarbij de projectstappen verlopen van binnen schools naar buitenschools. Per stad/school zal specifiek werkmateriaal worden ontwikkeld zodat een algemene, maar ook lokaal gebonden leerlijn kan ontstaan. Uit het werken in een zestal plaatsen kan na 2 jaar een inhoudelijke leerlijn met poëzie én een goed beschreven werkproces ontstaan dat overdraagbaar wordt.

Bij het contact met de scholen ter voorbereiding van deze aanvraag is per stad

een eerste inventarisatie gemaakt van de culturele instellingen waarop de samenwerking is gericht en waarmee de activiteiten in onderlinge samenhang met de school zullen worden verwezenlijkt. In voorjaar 2013 is het concept ontwikkeld en het traject van fondsenwerving ingezet. In november kon het project starten met lessen in Zwolle. In februari 2014 krijgt het project een feestelijk aftrap in Odeon in Zwolle.

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door het SNSReaalfonds e.a.

Poëzie van binnen naar buiten december 2013

Jongeren van het Carolus Clusius College uit Zwolle maken kennis met het werk van Marino Marini in Museum De Fundatie. Op vrijdag 31 januari 2014 staan jongeren naast hun bron van inspiratie in het museum en dragen tijdstippen hun gedicht voor.

Met vele partners hebben we in 2013 samengewerkt aan diverse activiteiten, van korte projecten op scholen tot uitgebreid thematische trajecten met vele deelnemers. Een - niet uitputtend - overzicht:

- *Kasteeljuweel*, met Rijksmuseum Muiderslot; een jaarlijks evenement met beeldende kunst en poëzie;
- Poëziedagen op scholen in Alphen ad Rijn, Barendrecht, Gouda
- het Scholen in Kunst/ Museum Kade (Now Japan en Space Drawings):
- Poëzie en beeldende kunst gecombineerd in het project *Van Rotstekening tot Graffiti* van dichteres Diana Ozon;
- met het Calvijn met Junior in Amsterdam een naschools traject
- werken op het Caland en HLW met gast-schrijvers van Read My World, Ala Hlelel en Yasser Abdellatif
- Poëzieproject van de bibliotheek Deventer rond Gedichtendag
- met het Haarlem College in Haarlem gewerkt aan het project Ovidius en Dada
- projecten op diverse basisscholen
- diverse rapworkshops;
- algemene poëzielessen met basisonderwijsdocenten, in bibliotheken en op scholen in heel Nederland;
- advies over en concrete bijdragen aan diverse poëzieprojecten in heel Nederland en daarbuiten, telefonisch, per e-mail en live, bijvoorbeeld over het opzetten van projecten aan diverse bibliotheken en scholen.
- Met het Nederlands Blazerensemble, gedichten voor het nieuwjaarsconcert '14

Buiten Nederland

- *Moderne Kunst*, met de Wispelberg uit Gent en het Gents Museum; beeldende kunst en poëzie;
- Vers in Antwerpen, 2x Vers Revues
- Debat en poëzielessen in Gentbrugge en Antwerpen
- Presentaties in Dortmund voor FCP en fonds Sociokultur
- Workshops en presentaties in Zwitserland, Supsi, samenwerking met Tia Paula Frankrijk

Valentine Peace Project februari 2013

Op Valentijnsdag 2013 organiseerden School der Poëzie en Federico Hewson van het Valentine Peace Project een grote happening in Amsterdam.

Jongeren deelden rozen met (eigen) geschreven gedichten uit aan bewoners van bejaardentehuizen, voorbijgangers op straat en patiënten in ziekenhuizen.

Kasteeljuweel 2013 juni

Voor de elfde keer presenteerden tientallen uitverkoren jongeren hun gedichten in de beroemde Ridderzaal op het Muiderslot. Presentator Jos van Hest sprong van zeepkist naar zeepkist en wist met groot enthousiasme de jury op te stoken. Verbijsterd over zoveel mooie regels en gouden vondsten. Met 5 scholen uit Noordholland.

Concertgebouw 1 januari 2014

Jonge dichters in programma Nieuwjaarsconcert 'De waan van de dag' van het Nederlands Blazers Ensemble. Met o.m. jongeren van het Haarlemcollege.

3.2.4 Talentontwikkeling en verdieping

Een uit haar aard minder omvangrijke maar niet minder belangrijke poot van het werk van School der poëzie is Talentontwikkeling en verdieping. Als resultaat van het project Vers (de landelijke poëziemanifestatie rond de VSB Poëzieprijs voor kinderen, jongeren en volwassenen) komt regelmatig bijzonder talent bovendrijven; veelal jongeren rond de zeventien jaar, beginnend aan een studie of in het laatste jaar van de middelbare school. Deze selecte groep - afkomstig uit heel het land – is zo talentvol dat zij extra aandacht verdient.

LeesClub

Jongeren tussen de 18 en 25 jaar die zich verder willen bekwamen in poëzie hebben sterke behoefte contact met andere dichters, bleek in 2009 uit een afstudeeronderzoek naar talentontwikkeling in de poëzie aan de Universiteit van Utrecht. Voor School der Poëzie aanleiding om bijzonder talentvolle jongeren uit haar bestand uit te nodigen voor deelname aan de LeesClub – informele bijeenkomsten met elkaar en een ‘echte’ dichter. In 2009 begonnen we met het opbouwen van een netwerk en organiseerden we jaarlijks Leesclubs met jonge talenten.

Jongerendebat

Zeventienjarige jongeren, die de lessen Poëzie en Debat volgen, debatteren onder leiding van een professionele presentator over goede en slechte poëzie. De beste debaters uit het land gaan naar Amsterdam voor het slot van Vers waar het jaarlijkse jongerendebat over poëzie plaatsvindt.

Verse Beats/Read My World

Een samenwerking in het Amsterdamse. Met de samenwerkende instellingen binnen de literaire podia (LPA) wordt jaarlijks een gezamenlijke internationale activiteit georganiseerd met een lage drempel en een breed aanbod. Gestreefd wordt naar een vernieuwende mengvorm van literatuur en muziek.

Talentontwikkeling en verdieping vormt een belangrijk aspect van het werk van School der Poëzie. Omdat dit in de praktijk en relatief goedkoop en makkelijk te organiseren onderdeel is, zijn in 2013 de doelstellingen ruimschoots gehaald. De samenwerking in Read My World met de SLAA en Perdu staat borg voor een extra podium voor de talenten. In 2013 is het netwerk verder uitgebreid en kwam de *Leesclub* tweemaal bijeen: bij de uitreiking van de VSBPoëzieprijs in Utrecht en in april op een workshopsdag in Perdu.

Read My World september 2013

'What comes from afar...'

Zaterdag 14 september 2013

Met Ala Hlehel (Palestina), Kirsten van den Hul a.k.a. The Change Agent en jongeren van het Hervormd Lyceum West en het Calandlyceum.

Jongerendebat mei '13

In mei 2013 werd een druk bezocht *jongerendebat* georganiseerd tijdens de Vers. Kees van Kooten maakte deel uit van jury en schreef een bijzonder essay waarin hij zijn keuze voor de poëzie uiteenzet. Het debat zelf was scherp op de poëzie en werd gelardeerd met politieke uitspraken over het nut van poëzie.

Kees van Kooten schreef het essay voor het VSB Jongerendebat Atheneum Gentbrugge juicht! Voor de derde keer op rij wint uit België het VSB Jongerendebat!

En dan nog:

Een dankwoord rest alle juryleden die vrijwillig hun deskundigheid beschikbaar stellen bij uitvoeringen van de PoëzieRevue in al haar uitingsvormen: Robert Sordam (IKO foundation), Paul van Ewijk (theaterregisseur), Jasper van Vugt (muziekjournalist), Paul Knieriem (theateregeisseur), Tsead Bruinja (dichter), Lara de Vries (danseres), Kitty Courbois (actrice), Joost Remaer (journalist), Chatlotte Wiethoff (Frans Halsmuseum), Jos Heeremans (RTVNH), Blanca Pesja (docent conservatorium), Patrick Lateur (jury VSBPoezieprijs), Michael vd Bril (Antwerpen Boekenstad), Henk Beerten (wethouder Nijmegen), Henny Brendeke (OB Deventer) Sander Grootendorst (de Stentor), Femke Essink (VSBPoezieprijs) Piter Boersma (Frysk Literer tydskrift Ensath), Coby Folkertsma (OB Deventer), Ahmed Bouadoud (voorzitter Nieuw West), Aleid Wolfson (burgemeester Utrecht), Mohamed Mahdi (forum), Inte van der Tuin (stadsdeel Nieuw West), Francien Knorringa (kunstredacteur), Ben Hurkmans (cultureel adviseur), Frank Siddiqui (journalist), Thomas Möhlman (schrijver, programmamaker), Simon van der Geest (kinderboekenschrijver), Bertien Minco (Jeugdcultuurfonds), Nesle Beks (performer en verteller), Aleid Truysens (columnist), Monir Goran (musicus), Sergio IJssel (acteur), Ron Rijghard (redacteur NRC), Sarah Sluimer (programmeur) en alle docenten van scholen die mee hebben gewerkt.

©SdP/feb'14

Bijlage 1: Jaaroverzicht Podiumpresentaties

2013 Podiumpresentaties				Bezoekers	
Wat	Locatie	Plaats	Datum	A'dam	Buiten
PoezieRevue Vers	Theater Sneek	Sneek	25-1-2013		150
PoezieRevue Vers	Schouwburg Deventer	Deventer	29-1-2013		180
Poezievoorstelling Glashouwer	Aula Bogerman	Sneek	25-1-2013		128
Optreden 5 jongeren	Uitreiking Vsbprijs	Utrecht	27-1-2013		220
Optreden winnaars sneek	Poeziedag Sneek	Sneek	5-2-2013		45
Space Drawings	Kunsthal Kade	Amersfoort	28-1-2013		25
PoezieRevue Vers	Theater Lux	Nijmegen	27-2-2013		165
PoezieRevue Vers	De Studio	Antwerpen	25-3-2013		175
PoezieRevue Vers	De Studio	Antwerpen	25-3-2013		275
Poezieslam	Zaal Moira	Utrecht	21-3-2013		120
Future	Kunsthal Kade	Amersfoort	26-3-2013		42
Algemene collectie	Stedelijk museum	Amsterdam	22-3-2013	120	
PoezieRevue	Theater Griffioen	Amstelveen	10-4-2013	220	
PoezieRevue	Toneelschuur 2x	Haarlem	22-4-2013		350
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	23-4-2013	175	
Vers Leesclub	Perdu	Amsterdam	13-4-2013	25	
Poëzie en beeld	Aula Vituscollege	Bussem	24-4-2013		80
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	14-5-2013	225	
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	15-5-2013	225	
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	15-5-2013	175	
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	16-5-2013	265	
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	16-5-2013	265	
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	17-5-2013	225	
PoezieRevue	Theater van 't Woord	Amsterdam	17-5-2013	225	
Vers finale kinderen	MC theater	Amsterdam	22-5-2013	275	
Vers finale jongeren	MC theater	Amsterdam	22-5-2013	275	
Vers debat jongeren	MC theater	Amsterdam	22-5-2013	250	
Poezie algemeen	75 jr Beatrixpark	Amsterdam	25-6-2013	35	
Kasteeljuweel	Muiderslot	Muiden	21-6-2013		230
Festival programma	Read My World	Amsterdam	14-9-2013	39	
Festival programma	Read My World	Amsterdam	15-9-2013	42	
Drongofestival	OBA	Amsterdam	28-9-2013	75	
PoezieRevue	Theater van 't Woord 2x	Amsterdam	11-10-2013	400	
Presentatie	Stadsdeelkantoor NW West	Amsterdam	8-10-2013	75	
Rond Vroman	Aula SG Leo Vroman	Gouda	31-10-2013		50
PoezieRevue	Theater van 't Woord 2x	Amsterdam	15-11-2013	275	
PoezieRevue	Theater van 't Woord 2x	Amsterdam	15-11-2013	255	
VersPoezieRevue	Theater van 't Woord 2x	Amsterdam	2-12-2013	175	
Now Japan	Kunsthal Kade	Amersfoort	17-12-2013		30
Utrecht Domstad	Centrale bibliotheek	Utrecht	16-12-2013		100
		Totale		4316	2365

Bijlage 2: Jaaroverzicht Deelnemers / workshops lessen

2013 deelnemers workshops/lessen					Bemiddeling		Deelnemers	
	Wat	Instelling/school	Plaats	type	A'dam	Buiten	A'dam	Buiten
1-1-2013								
	Poezie algemeen	Bibliotheek Deventer	Deventer	vo 1		1		125
	Poezie algemeen	Dalton Barendrecht	Barendrecht	vo 1		1		210
	Poezie algemeen	Kenemer Lyceum	Overveen	vo 1		1		25
	Poezie algemeen	Scholen in de kunst	Amersfoort	vo 1		1		128
	PoezieRevue Vers	Bogerman	Sneek	vo 3		1		67
	PoezieRevue Vers	Magister Alvinus	Sneek	vo 3		1		57
	PoezieRevue Vers	Boerhaave/hillesum	Deventer	vo 3		1		110
	PoezieRevue Vers	Stormink/hillesum	Deventer	vo 3		1		60
1-2-2013								
	Poezie algemeen	Vitus Mavo	Naarden	vo 1		1		100
	Poezie algemeen	BplusC	Leiden	vmbo		1		30
	Poezie algemeen	Herbert Visser	Nieuw vennepe	mavo		1		100
	Poezie algemeen	Vechtstede	weesp	vo-1		1		125
	Poezie algemeen	Sweelink	Amsterdam	vo-1	1		125	
	Boekvrienden	Nova	Amsterdam	vo 4	1		15	
	Poezie algemeen	OBS Parachute	Voorburg	po 5,6				50
	PoezieRevue Vers	Montessoricollege	Nijmegen	vo 3		1		125
	Vers voor po	OBS Parachute	Voorburg	po		1		50
	Vers voor po	Vrije School Raphael	Almere	po		1		50
	Vers voor po	De Cirkel	Gouda	po		1		50
	Vers voor po	School op de Berg	Amersfoort	po		1		50
	Vers voor po	De Kindercampus	Hilversum	po		1		15
	Vers voor po	Oldenije	Leeuwarden	po		1		50
	Vers voor po	Prins Constantijn	Ede	po		1		50
	Vers voor po	De Klimboom	Dronten	po		1		75
	Vers voor po	De Wilgerijs	Dronten	po		1		25
	Vers voor po	Het sterrenschip	Assen	po		1		125
	Vers voor po	De singelier	Diever	po		1		25
	Vers voor po	De Binnendijk	Monnikendam	po		1		50
	Vers voor po	Holendrecht	Amsterdam	po	1		50	
	Vers voor po	Nellestein	Amsterdam	po	1		50	
	Vers voor po	Pacellischool	Leiden	po		1		28
	Vers voor po	Mareland	Leiden	po		1		50
	Vers voor po	St Jozef	Wassenaar	po		1		25
1-3-2013								
	PoezieRevue Vers	Hoboken	Antwerpen	vo 3		1		31
	PoezieRevue Vers	Lyceum Deurne	Antwerpen	vo 3 en 4		1		109
	PoezieRevue Vers	St Norbertus	Antwerpen	vo 3		1		45
	PoezieRevue Vers	Xaverius	Antwerpen	vo 3		1		130
	Poezie algemeen	Globe	Utrecht	vo-1, vo-2		1		100
	Poezie algemeen	Poeziecircus	Utrecht	vo 5		1		100
	Poezie algemeen	Calvijn met Junior	Amsterdam	vo-2	1		125	
	Poezie algemeen	Amsterdam Lyceum	Amsterdam	vo-1	1		14	
	Poezie algemeen	Wispelberg	Gent	vo		1		75
	Poezie algemeen	Haarlem College	Haarlem	vmbo		1		175
	Poezie algemeen	Nieuwe Eemland	Amersfoort	vo-1		1		50
	Poezie algemeen	Haarlem College	Haarlem	vmbo		1		105
	Poezie algemeen	Wellant	Amsterdam	vmbo	1		76	
	Vers debat&poezielessen	Schola Europaea	Bergen	vo 5		1		17
	Vers debat&poezielessen	Haags Montessori	Den Haag	vo 5		1		52
	Vers debat&poezielessen	Atheneum Gentbrugge	Gentbrugge	vo 5		1		55
	Vers debat&poezielessen	Lyceum Deurne	Antwerpen	vo 5		1		48
	Vers debat&poezielessen	OSB	Amsterdam	vo 5	1		28	
	Vers debat&poezielessen	Twickel	Hengelo	vo 5		1		21
1-4-2013								
	Boekvrienden	Nova/Meidoorn	Amsterdam	vo-4	1		15	
	Poezie algemeen	Vroman	Gouda	vo-1		1		330
	Poezie algemeen	CED groep	Rotterdam	volw		1		90
	Poezie algemeen	Haarlemmermeerlyceum	Hoofddorp	vo 1		1		300
	PoezieRevue	SC Buitenveldert	Amsterdam	vo 1	1		200	
	PoezieRevue	Coornhert	Haarlem	vo 1		1		317
	PoezieRevue	Vossius	Amsterdam	vo 1	1		167	
	Vers Leesclub	Perdu	Amsterdam	volw			7	

1-5-2013							
	PoezieRevue	Zuiderlicht	Amsterdam	vo 1	1	200	
	PoezieRevue	Clusius	Amsterdam	vo 1 en 2	1	200	
	PoezieRevue	Wellant	Amsterdam	vo 1	1	66	
	PoezieRevue	Westburg	Amsterdam	vo 1	1	67	
	PoezieRevue	Orion	Amsterdam	vo 1 en 2	1	70	
	PoezieRevue	OSB	Amsterdam	vo 1	1	400	
	PoezieRevue	MLA	Amsterdam	vo 2	1	200	
	PoezieRevue	MCO	Amsterdam	vo 1	1	209	
	Vers Poezie in het park		Amsterdam	po		225	
	Vers Varend gedicht		Amsterdam	havo/vwo-3		225	
	Poezie algemeen	Muiderslot (16 groeps 3 scholen)	Amsterdam eo	vo-2	1	460	
	Poezie algemeen	Kunstbende	Amsterdam	vo-3	1	3	
	Poezie algemeen	Gymnasium Apeldoorn	Apeldoorn	vo-2		1	100
	Poezie algemeen	75 jr Beatrixpark	Amsterdam	volw	1	5	
	Poezie algemeen	Nova/A' dam die	Amsterdam	vo-3	1	130	
1-6-2013							
	Poezie algemeen	Europese school	Utrecht	po		1	50
	Poezie algemeen	Mondriaanhuis	Amersfoort	vo		1	0
	Poezie algemeen	VSB talenten	Amsterdam	volw	1	30	
1-9-2013							
	Internationale poëzie	Read My World	Amsterdam	vo-6	1	30	
	Internationale poëzie	Read My World	Amsterdam	vo-6	1	40	
	Rapworkshops	Echnaton	Almere	vmbo		1	65
	Rapworkshops	Pro Almere	Almere	vmbo		1	27
	Rapworkshops	Echnaton	Almere	vmbo		1	40
	Rapworkshops	Echnaton	Almere	vmbo		1	55
	Poeziewerkshops	G Rietveld	Utrecht	vmbo		1	60
1-10-2013							
	PoezieRevue	Caland	Amsterdam	vo	1	384	
	Poeziewerkshops	Supsi (universiteit)	Zwitserland	volw		1	15
	Lesproject Kunstgedichten	Farel	Amersfoort	vmbo 3		1	75
	Poeziewerkshops	Vechtdal	Ommen	havo-5		1	100
	Lesproject rond Vroman	SG Leo Vroman	Gouda	vwo-3		1	75
1-11-2013							
	PoezieRevue	Spinoza	Amsterdam	vo	1	232	
	PoezieRevue	Fons Vitea	Amsterdam	vo	1	203	
	Poeziewerkshops	ROC van Amsterdam	Amsterdam	mbo	1	20	
	Lesproject Memorabilia	Parkhurst	Almere	vo		1	15
	Lesproject Kunstgedichten	Atrium	Amersfoort	mavo 3		1	50
	Lesproject Twaiiku	Atrium	Amersfoort	vmbo		1	175
	Lesproject Twaiiku	Farel	Amersfoort	vmbo		1	125
	Lesproject vijftigers	Gymnasium Apeldoorn	Apeldoorn	vo		1	75
	Lesproject Utrecht Domstad	Rietveldcollege	Utrecht	vmbo		1	150
	Lesp Rap & Poezie	Calvijn met Junior	Amsterdam	vmbo	1	100	
	Lesp Rap & Poezie	Westburg/Nova	Amsterdam	vmbo	1	51	
	Lesp Dans & Poezie	Westburg/Nova	Amsterdam	vmbo	1	51	
	Lesp Rap & Poezie	Echnaton	Almere	vmbo		1	220
	Poeziewerkshops	Haarlem College	Haarlem	vmbo	1		200
1-12-2013							
	VersPoezieRevue	Van der Veen	Amsterdam	vo-3	1	168	
	Lesproject Kunstgedichten	de Bres	Amersfoort	vmbo 3		1	40
	Poeziewerkshops	Bonaventura	Leiden	vmbo 4		1	13
	Rap Workshops	Echnaton	Almere	vmbo		1	155
		Totale			35	69	4641
							6060

Bijlage 3: Jaaroverzicht Lesuren

Lesuren per item					Deelnemers		Lesuren	
tot	wat	instelling/school	plaats	type	A'dam	Buiten	A'dam	Buiten
januari	Poezie algemeen	Bibliotheek Deventer	Deventer	vo 1		125		4,0
	Poezie algemeen	Dalton Barendrecht	Barendrecht	vo 1		210		32,0
	Poezie algemeen	Kennemer Lyceum	Overveen	vo 1		25		2,0
	Poezie algemeen	Scholen in de kunst	Amersfoort	vo 1		128		9,0
	Poezie algemeen	Wellant/rap/Westburg	Amsterdam	vo 2	0		0,0	
	PoezieRevue Vers	Bogerman	Sneek	vo 3		67		9,0
	PoezieRevue Vers	Magister Alvinus	Sneek	vo 3		57		9,0
	PoezieRevue Vers	Boerhaave/hillesum	Deventer	vo 3		110		18,0
	PoezieRevue Vers	Stormink/hillesum	Deventer	vo 3		60		9,0
	Poezievorst Glashouwer	Bogerman	Sneek	vo 3				0,0
	Optreden 5 jongeren	Uitreiking Vsbprijs	Utrecht	volw				0,0
	Optreden winnaars sneek	Poeziedag Sneek	Sneek	volw				0,0
	Presentatie 28 jan	Kade/SinK	Amersfoort	volw				0,0
februari	Poezie algemeen	Vitus Mavo	Naarden	vo 1		100		8,0
	Poezie algemeen	BplusC	Leiden	vmbo		30		2,0
	Poezie algemeen	Herbert Visser	Nieuw vennep	mavo		100		8,0
	Poezie algemeen	Vechtstede	weesp	vo-1		125		15,0
	Poezie algemeen	Sweelink	Amsterdam	vo-1	125		18,5	
	Boekvrienden	Nova	Amsterdam	vo 4	15		8,0	
	Poezie algemeen	OBS Parachute	Voorburg	po 5,6		50		4,0
	PoezieRevue Vers	Montesoricollege	Nijmegen	vo 3		125		12,0
	Vers po	OBS Parachute	Voorburg	po		50		4,0
	Vers po	Vrije School Raphael	Almere	po		50		6,0
	Vers po	De Cirkel	Gouda	po		50		12,0
	Vers po	School op de Berg	Amersfoort	po		50		6,0
	Vers po	De Kindercampus	Hilversum	po		15		2,0
	Vers po	Oldenije	Leeuwarden	po		50		4,0
	Vers po	Prins Constantijn	Ede	po		50		4,0
	Vers po	De Klimboom	Dronten	po		75		6,0
	Vers po	De Wilgerijs	Dronten	po		25		2,0
	Vers po	Het sterrenschip	Assen	po		125		10,0
	Vers po	De singelier	Diever	po		25		2,0
	Vers po	De Binnendijk	Monnikendam	po		50		6,0
	Vers po	Holendrecht	Amsterdam	po	50		5,0	
	Vers po	Nellestein	Amsterdam	po	50		12,0	
	Vers po	Pacellischool	Leiden	po		28		2,0
	Vers po	Mareland	Leiden	po		50		4,0
	Vers po	St Jozef	Wassenaar	po		25		2,0
maart	PoezieRevue Vers	Hoboken	Antwerpen	vo 3		31		3,0
	PoezieRevue Vers	Lyceum Deurne	Antwerpen	vo 3 en 4		109		18,0
	PoezieRevue Vers	St Norbertus	Antwerpen	vo 3		45		9,0
	PoezieRevue Vers	Xaverius	Antwerpen	vo 3		130		21,0
	Poezie algemeen	Globe	Utrecht	vo-1, vo-2		100		11,5
	Poezie algemeen	Poeziecircus	Utrecht	vo 5		100		11,0
	Poezie algemeen	Calvijn met Junior	Amsterdam	vo-2	125		8,5	
	Poezie algemeen	Amsterdam Lyceum	Amsterdam	vo-1	14		5,0	
	Poezie algemeen	Wispelberg	Gent	vo		75		20,0
	Poezie algemeen	Haarlem College	Haarlem	vmbo		175		26,0
	Poezie algemeen	Nieuwe Eemland (via Gusta)	Amersfoort	vo-1		50		8,0
	Poezie algemeen	Haarlem College	Haarlem	vmbo		105		14,0
	Poezie algemeen	Wellant	Amsterdam	vmbo	76		3,0	
	Vers debat	Schola Europaea	Bergen	vo 5		17		4,0
	Vers debat	Haags Montesori	Den Haag	vo 5		52		8,0
	Vers debat	Atheneum Gentbrugge	Gentbrugge	vo 5		55		14,0
	Vers debat	Lyceum Deurne	Antwerpen	vo 5		48		12,0
	Vers debat	OSB	Amsterdam	vo 5	28		5,0	
	Vers debat	Twickel	Hengelo	vo 5		21		4,0
	Presentatie 21 maart	Slam/Moira/Poeziecircus	Utrecht					3,0
	Presentatie 26 maart	Kade/SidK	Amersfoort					0,0
	Presentatie 22 maart	Sweelink/Stedelijk	Amsterdam				3,0	

april	Boekvrienden	Nova/Meidoorn	Amsterdam	vo-4	15		6,0
	Poezie algemeen	Vroman	Gouda	vo-1		330	13,0
	Poezie algemeen	CED groep	Rotterdam	volw		90	1,0
	Poezie algemeen	Haarlemmermeerlyceum	Hoofddorp	vo 1		300	39,0
	PoezieRevue	SC Buitenveldert	Amsterdam	vo 1	200		38,0
	PoezieRevue	Coornhert	Haarlem	vo 1		317	50,0
	PoezieRevue	Vossius	Amsterdam	vo 1	167		18,0
	Vers Leesclub	Perdu	Amsterdam	volw	7		13,0
	Presentatie 24-4	Vituscollege LK	Bussem				
mei	PoezieRevue	Zuiderlicht	Amsterdam	vo 1	200		36,0
	PoezieRevue	Clusius	Amsterdam	vo 1 en 2	200		22,0
	PoezieRevue	Wellant	Amsterdam	vo 1	66		15,5
	PoezieRevue	Westburg	Amsterdam	vo 1	67		19,5
	PoezieRevue	Orion	Amsterdam	vo 1 en 2	70		20,0
	PoezieRevue	OSB	Amsterdam	vo 1	400		29,0
	PoezieRevue	MLA	Amsterdam	vo 2	200		34,0
	PoezieRevue	MCO	Amsterdam	vo 1	209		57,0
	Vers finale	Mc theater	Amsterdam				0,0
	Vers finale	Mc theater	Amsterdam				0,0
	Vers debat	Mc theater	Amsterdam				0,0
	Vers Poezie in het park	Westerpark	Amsterdam		225		8,0
	Vers boottocht		Amsterdam		225		2,0
	Poezie algemeen	Muiderslot (16 groepen 3 scholen)	Amsterdam eo	vo-2	460		55,0
	Poezie algemeen	Kunstbende	Amsterdam	vo-3	3		3,0
	Poezie algemeen	Gymnasium Apeldoorn	Apeldoorn	vo-2		100	4,0
	Poezie algemeen	75 jr Beatrixpark	Amsterdam	volw	5		2,0
	Poezie algemeen	Nova/A'dam die	Amsterdam	vo-3	130		57,0
juni	Presentatie 21 juni	Muiderslot	Muiden	volw			0,0
	Poezie algemeen	Europese school	Utrecht	po		50	2,5
	Poezie algemeen	Mondriaanhuis	Amersfoort	vo		0	0,0
	Poezie algemeen	VSB talenten	Amsterdam	volw	30		3,0
aug-sept	Festival programma	Read My World	Amsterdam	vo-6	30		15,0
	Festival programma	Read My World	Amsterdam	vo-6	40		6,0
	Rapworkshops	Echnaton	Almere	vmbo		65	9,0
	Rapworkshops	Pro Almere	Almere	vmbo		27	4,0
29-8-2013	Rapworkshops	Echnaton	Almere	vmbo		40	6,0
30-9-2013	Rapworkshops	Echnaton	Almere	vmbo		55	6,0
26-9-2013	6 workshops	G Rietveld	Utrecht	vmbo		60	4,0
	Presentatie	Drongofestival	Amsterdam	vwo-3	8		0,0
oktober	PoezieRevue	Caland	Amsterdam	vo	384		60,0
8-10-2013	Presentatie	Stadsdeelkantoor NW West	Amsterdam	vo	0		0,0
10-10-2013	Lesproject	Supsi (universiteit)	Zwitserland	volw		15	6,0
8-10-2013	Lesproject Kunstgedichten	Farel	Amersfoort	vmbo 3		75	6,0
14-10-2013	Lesproject poezie	Vechtdal	Ommen	havo-5		100	8,0
31-10-2013	Lesproject Vroman	SG Leo Vroman	Gouda	vwo-3		75	8,0
november	PoezieRevue	Spinoza	Amsterdam	vo	232		29,0
	PoezieRevue	Fons Vitea	Amsterdam	vo	203		33,0
4-11-2013	Lesproj	ROC van Amsterdam	Amsterdam	vmbo	20		4,0
5-11-2013	Lesproject Memo	Parkhurst	Almere	vo		15	3,0
5-11-2013	Lesproject Kunstgedichten	Atrium	Amersfoort	mavo 3		50	9,0
4-11-2013	Lesproject Twaiku	Atrium	Amersfoort	vmbo		175	14,0
11-11-2013	Lesproject Twaiku	Farel	Amersfoort	vmbo		125	7,0
11-11-2013	Lesproject vijftigers	Gymnasium Apeldoorn	Apeldoorn	vo		75	6,0
18-11-2013	Lesproject Utrecht Domstad	Rietveldcollege	Utrecht	vmbo		150	33,0
5-11-2013	Lesp Rap & Poezie	Calvin met Junior	Amsterdam	vmbo	100		32,0
najaar	Rapworkshops	Westburg/Nova	Amsterdam	vmbo	51		3,0
najaar	Hiphopworkshops	Westburg/Nova	Amsterdam	vmbo	51		3,0
8-11-2013	Rap Workshops	Echnaton	Almere	vmbo		220	18,0
najaar	Poeziewerkshops	Haarlem College	Haarlem	vmbo		200	17,0
december	VersPoezieRevue	Van der Veen	Amsterdam	vo-3	168		33,0
3-12-2013	Lesproject Kunstgedichten	de Bres	Amersfoort	vmbo 3		40	0,0
4-12-2013	Lesproject poezie	Bonaventura	Leiden	vmbo 4		13	8,0
	Presentatie	Kunstgedichten Japan	Amersfoort				0,0
	Presentatie	Utrecht Domstad	Utrecht				0,0
	Rapworkshops	Echnaton	Almere	vmbo		155	12,0
	samen	Totale			4649	6060	724
							693

Bijlage 4: Organisatie

Bestuur

Het bestuur van School der Poëzie bestond in 2013 uit Huub Oosterhuis (voorzitter tot 1-2-13), Lucien Kembel (penningmeester en db), Cox Habbema (lid tot 4-10-13), Pom Wolff (lid tot 1-2-13), Myrle Tjoeng (lid), Herman Divendal (vice-voorzitter, secretaris en db). Per oktober 2013 is als nieuw bestuurslid verwelkomd Herma Hofmeijer. In januari 2014 treden aan Michael Defuster en Ramsey Nasr.

Het bestuur volgt in haar aanpak de aanbevelingen uit de *code cultural governance*, waarbij de werkwijze gekarakteriseerd kan worden als een bestuur met directiemodel. Het bestuur is onbezoldigd. Er is een aftreedrooster.

Directie en staf

School der Poëzie opereert vanuit een relatief klein kantoor en onderhoudt van daaruit een breed netwerk van verschillende medewerkers. De dagelijkse werkzaamheden werden in 2013 in goede banen geleid door 1,76 fte medewerkers met een vast contract: Ilonka Verdurmen (artistieke directie), Sarien Zijlstra (zakelijke directie). Voor de publiciteit en productie zijn drie tijdelijke contracten afgesloten met Daniel Bulhuis, Enny Schmitz en Claire Philips. Freelance-producenten zijn Mick Witteveen en Dasja Koot. Ook voor de overige activiteiten zijn freelance-medewerkers ingezet, uit het netwerk van zo'n 35 personen, die op allerlei terreinen activiteiten uitvoeren.

Docenten

De kracht van onze projecten berust op kwaliteit: de unieke aanpak, de goed opgeleide poëziedocenten, de professionele medewerkers, het uitgebreide netwerk. De ongeveer tien freelance docenten die zijn verbonden aan School der Poëzie hebben ieder hun specialisatie, maar voorop staat dat zij beschikken over de pedagogische kwaliteiten om effectieve poëzielessen te kunnen geven. Alle docenten/dichters hebben ook een andere werkring en hun eigen netwerk, zodat uitwisseling en innovatie organisch tot stand komen. De docenten lezen en bespreken gedichten met hun groepen, ontwikkelen en geven schrijfp opdrachten en helpen de gedichten bij te schaven tot een zo hoog mogelijk niveau. Lesinvulling, pedagogische problemen, aan elk onderdeel van het proces wordt grote aandacht besteed.

Als poëziedocenten werkten in 2013 onder meer Ineke Holzhaus, Jos van Hest, Diana Ozon, Mieke Vermeulen, Jacques Brooijmans, Gerard Beentjes, Ineke Riem, Dasja Koot, Darja de Wever, Marije Uittenhaage, en Anne Budgen, Peter Krijn Hesselink.

Docenten voordracht: Dasja Koot, Ilonka Verdurmen en Jacques Brooijmans.

Als *dichter op school* zijn scholen bezocht door Tjitse Hofman, Mustafa Stitou en anderen.

Kunstenaars

Bij de uitvoering van onze projecten zijn vaak kunstenaars uit meerdere disciplines betrokken: dansers, muzikanten, dichters, *freestylers*, acteurs, filmers en vj's. School der Poëzie kan putten uit een breed bestand van freelancers om voor elk gevraagd project kwaliteit op maat te bieden. We onderhouden regelmatig contact met deze medewerkers om inhoud en uitvoering van optredens en projecten te optimaliseren. Daarnaast zijn telkens weer deskundigen bereid zitting te nemen in onze jury's voor de professionele boordeling van door jongeren geschreven poëzie

Contacten

Onze contacten met scholen breiden zich steeds verder uit: naast vaste, jarenlange contacten - zoals met het Nova en Zuiderlicht in Amsterdam - ontstonden in 2013 weer contacten met nieuwe scholen, zoals het Rijnlands in Oegstgeest en het Bonaventura in Leiden. Daarnaast werken we met regelmaat succesvol samen met bibliotheken, theaters, musea en andere instellingen voor diverse activiteiten.

Met Poetry International en stichting VSB Poëzieprijs is structureel overleg over de activiteiten rond deze prijs. Met het Sock over cultuureducatie in Amsterdam over met st Lezen over samenwerking in de toekomst.

Ook is er structureel overleg met andere literaire instellingen, onder meer in de vorm van het platform Literaire Podia Amsterdam (LPA) en door bijeenkomsten bij het Letterenfonds.

Bijlage 5:

VSB Jongerenpoëziedebat 22 mei 2013
Essay door Kees van Kooten

BEKOMEN OF ONTGAAN

Woensdagavond 22 mei 2013, zes uur 's avonds, Amsterdam.

Fietsend naar de Westergasfabriek om het VSB-jongeren debat bij te wonen (want dan hoor je nog eens wat), zie ik recht voor mij op het Van Limburg Stirumplein een gesoigneerde vijftiger die, klaar om over te steken, ongeduldig staat te wachten tot de tram in zijn geheel is gepasseerd. Intussen stopt hij zijn rechterhand in de colbertzak van zijn stijlvolle herenkostuum. Na twee tellen verspringt zijn gelaatsuitdrukking van ongeduldig naar geërgerd. Ik ben hem nu tot op vijf meter genaderd.

Als hij zijn hand weer uit het jasje haalt en twee krampachtige en lachwekkende wegwerpgebaren maakt die resulteren in een raadselachtig, kleurrijk dwarrelend wolkje, begrijp ik de kennelijke reden van zijn irritatie: er zat een restje, hoe noem je dat, confetti in die zak. Drie, vier papieren dubbeltjes landen op mijn regenjas en fietsen zelfs een metertje of twee met mij mee.

Het was een incidentje van niks en dit duurde hooguit tien seconden, maar zo'n handeling, hoe klein ook, die je nog nooit eerder hebt meegemaakt, prikkelt de verbeelding. Je denkt: die man is kennelijk naar een of ander feest geweest. Paar dagen geleden. Huwelijk van zijn dochter? Hij was ertegen. Vertrouwde die gozer niet. Maar goed. Hij zou zich met de situatie verzoenen. Dat ging goed tot aan het moment waarop ik toevallig langs kwam fietsen. Vanavond heeft hij een zakendiner met een CEO van de divisie Amsterdam van het internationale bedrijf waar hij zijn pensioen hoopt te halen. Nette pak van die bruiloft voor aangedaan. Maar was hij net een beetje over de teleurstelling heen, vindt hij die vrolijk bedoelde confettitrotzooi in zijn zak. Kwam alles van dat bruiloftsfeest weer terug. Bah!

Ik besluit mijn belevenis te delen met de zaal scholieren op deze VERSdag in de Westergasfabriek, want ik ben benieuwd of zij het met mij eens zijn dat je dit voorvalletje 'poëtisch' kunt noemen.

Laten we in hemelsnaam niet gaan bekvechten over de vraag wat poëzie voor nut heeft, waaraan zij moet voldoen en of zij begrijpelijk *moet* zijn of onbegrijpelijk *mag* zijn - nee, laten wij het er straks op houden dat goede poëzie ons even uit het lood slaat en ons een glimlach van herkenning, grote ogen van verbazing of een frons van verontrusting ontlokt. Goede poëzie wijst je op een lek in de werkelijkheid, laat ons verstolen de achterkant van onze kleine levens zien en kan op een dusdanige manier alles met alles vergelijken dat zij de lezer bijna doet blozen van bewondering: *'Wat daar staat heb ik ook al tientallen malen gezien of meegemaakt maar nog nooit zo bevrijdend onder woorden kunnen brengen.'*

Dit blijde, opluchtende gevoel onderging ik voor het eerst als middelbare scholier op het gymnasium, bij het lezen van vers 118 uit het eerste boek van de Aeneïs, waarin Vergilius de situatie na de schipbreuk van Aeneas en zijn manschappen onder meer schetst met de woorden: *apparent rari nantes in gurgite vasto* ('her en der duiken zij op in de uitgestrekte, woedende zee') en die poëtische klap voor mijn kop werd mede veroorzaakt door de voetnoot bij het vers waarin nader werd verklaard: *'Soms schertsend gezegd wanneer er weinig balletjes in de soep drijven'* of *'ook wel geciteerd om op spottende wijze kaalhoofdigheid te omschrijven'*.

Precies een zelfde aha-erleenis overkwam mij toen ik een jaar later bij de dichter Remco Campert op deze versregel stuitte: *'Ontroerend onhandig, zoals vuilniswagens die hard rijden.'*

Genoeg gemijmerd. Ter zake.

Hoe treden wij een gedicht tegemoet of liever gezegd: hoe stap je een gedicht binnen?

Daar heeft de Amerikaanse dichter annex literatuurdocent Billy Collins de volgende gebruiksaanwijzing voor geschreven:

Kennismaking met de poëzie

*Ik vraag ze een gedicht te nemen
en dit tegen het licht te houden
als een kleurendia*

of een oor tegen deze bijenkorf te drukken.

*Ik zeg laat een muis in het gedicht los
en kijk hoe hij de uitgang zoekt,*

*of schuifel rond in de kamer van dit gedicht
en tast langs de wanden naar de knop van het licht.*

*Ik wil dat ze waterskieën
over het oppervlak van een gedicht
en zwaaien naar de auteursnaam op het strand.*

*Maar het enige dat zij willen
is het gedicht met touwen op een stoel binden
en er een bekentenis aan ontwringen.*

*Zij beginnen te meppen met stukken tuinslang
om erachter te komen wat dit te betekenen heeft.*

Voor een overvolle, aandachtige en geestdriftige zaal leest Cynthia, een zestienjarig meisje uit Gentbrugge, anderhalf uur na mijn binnenkomst een roerend gedicht dat zij onlangs voor Moederdag heeft geschreven. Toevallig heb ik deze week zitten zwoegen op de vertaling van *The Lanyard*, opnieuw een gedicht van Billy Collins. Ik besluit dit voor te lezen, ter illustratie van de ontroering die de lezer kan ervaren wanneer zoiets onbevattelijk groots als Moederliefde wordt afgezet tegen het noodgedwongen kleine, machteloze Kindergebaar.

De Punnik

*Toen ik mijzelf een tijdje terug heen en weer flipperde
tussen de lichtblauwe wanden van deze kamer,
van de typemachine naar de piano
en van de boekenkast naar een
op de vloer gedwarrelde enveloppe,
kwam ik tot stilstand in het woordenboek
bij de letter P, waar mijn ogen
bleven haken aan het werkwoord Punniken.*

*Zoiets katapulteert je terug in de verloren tijd,
nog sneller dan een door Marcel Proust
gepeuzeld Madeleine-cakeje dit kan doen.
Een verleden tijd waarin ik aan een lange tafel zat
op een schoolkamp bij een Brabants vennetje
en hoe ik daar leerde dat je met een punnikkurk
een koordje kunt frunniken
bij wijze van cadeautje voor je moeder.*

*Nog nooit had ik iemand zo'n ding zien gebruiken
of er eentje zien dragen
gesteld dat dit al de bedoeling was,
maar desondanks bleef ik urenlang pielen
totdat ik een roodwitte punnik had, voor mijn moeder.*

*Zij schonk mij het leven en
de melk van haar boezem
en ik gaf haar een punnik.
Zij verzorgde mij wanneer ik ziek was,
tilde genezende drankjes naar mijn lippen
legde koele washandjes op mijn voorhoofd
nam mij bij de hand
de gezonde buitenlucht in
waar zij mij leerde lopen en zwemmen -
en in ruil voor dit alles verraste ik haar
met een punnik.*

*Ik zal duizenden maaltijden voor je koken, zei ze
en hier zijn je kleren en een goede opvoeding.
En deze punnik is voor jou, antwoordde ik,
en de juffrouw heeft maar een heel klein beetje geholpen.*

*Hier heb je een lichaam dat ademt en een hart dat klopt,
gezonde benen, botten en tanden en
twee ogen om de wereld mee te lezen, fluisterde ze.
En jij, zei ik, krijgt deze punnik
die ik op schoolkamp heb gemaakt.*

*En hier, zou ik nu tegen haar willen zeggen,
is een nog onnozeler cadeautje.
Niet de eeuwenoude waarheid
dat je je moeder nooit genoeg kunt bedanken,
maar de berouwvolle bekentenis dat ik
toen zij die roodwitte punnik van mij aannam
er zo zeker van was als een jongen
op die leeftijd maar zijn kan-
dat wij door dit nutteloze
nietswaardige koordje
dat ik uit verveling had gepunnikt
voor altijd quitte stonden.*

Zo'n simpel, rechtlijnig uitgewerkt idee stimuleert niet alleen de lust tot lezen (*méér, méér van deze dichter!*), maar kan je bovendien tot Zelf Schrijven verleiden. Prachtig, kan niet mooier. Kijk en schrijf. Preciezer nog : kijk en beschrijf. Maar kies, om het allermoeilijkste wat makkelijker te maken, een strenge, overzichtelijke vorm waarin je een alledaagse waarneming giet.

Zelf vind ik hier de Haiku ideaal voor. De grote Japanse Zen-dichter Basho (1654-1694), heeft deze versvorm van zeventien lettergrepen herijkt. Een Haiku (het Japanse meervoud luidt niet Haikus maar is eveneens Haiku) bestaat uit drie regeltjes onder elkaar, van respectievelijk vijf, zeven en vijf lettergrepen. Iets zien, even pauzeren, dan inademen (vijf), uitademen (zeven) en weer inademen (vijf); dat is de bedoeling. Ik geef twee voorbeeldjes uit eigen koker :

*Zo'n dapper plantje
past in zijn dooie eentje*

op het lege huis

*Hij weet het nog niet
de afgesneden boomtak
bloesem in de vaas*

*De merel pauzeert
haalt adem en vraagt zich af
of het mooier kan*

Mijn moeder (Annie, 1910-1999) mocht ook graag haiku maken.
Hier heb je er een paar van haar:

*Waarlangs streek de wind
die ik nu op mijn wang voel
hij komt van zo ver*

*Was de ren er niet
dan moest je harder lopen
arrogante haan*

*Rustig wacht de mus
onder de pindaslinger
de mees doet het werk*

Begrijp je wat ik bedoel ? Ach welja. Schrijven is zo makkelijk. Je hoeft alleen de verkeerde woorden maar weg te laten. En voortdurend bedacht te blijven op het onverwachte lek in de werkelijkheid. Of op iets puur natuurlijks in een gesuggereerde werkelijkheid. Zoals je in een film ineens een stukje onbedoeld realisme kunt tegenkomen dat veel spannender is dan die hele, anderhalf uur lang gestileerde illusie. Ik heb gepoogd dit lek te verwoorden. Herken je het?

LEVENSNIVEAU

*Je hebt deze scène al vaker gezien
en kijkt wat weg van de voorgrond
om het totaalbeeld nog even finaal
te begapen en dan te gaan slapen.*

*Maar daar !
Een blik van verlichting.
Zich van geen film bewust
rijdt een veel te moderne auto
in de verkeerde richting.
Vage wandelaars komen van pas
en ginds links hinkt een hond
ongescript in het rond.*

*Maar niets zo lekker meegenomen
als de toch er al staande bomen.
Tussen alle authentieke auto's,
bakkerskarren, hoedendozen,
lantarenpalen en urinoirs
die de regie zich kon permitteren
om de epoche te reconstrueren
pronkt een eigentijdse Japanse kers*

met exact zijn eigen leeftijd.

*Met deze prunus meeleven
en bloeien bezijden
bedoelde getijden
heel even.*

Hier wil ik nadrukkelijk bij aantekenen dat, naar mijn stellige mening, het nauwlettend waarnemen van de niet-virtuele wereld meer poëtische trefkansen biedt dan het bekoekeloeren van digitale schermen in alle denkbare vormen en maten. Daarom wil ik dit betoog besluiten met een levensmotto. Ik noem het 'Zien te bekijken.'

Zien te bekijken

*Staren laat je ogen haken
aan vastgevroren dobbers.
Staren is verzaken
de tussenruimte overslaan
en kijkend in het krijt staan
staren is voor tobbers.*

Met de jaren groeit het staren.

*Dus blijf de blik ontkluisteren
en de smaak herijken.
Ruil horen voor beluisteren
en toezien voor bekijken.
Te be of niet te be -
bekomen of ontgaan.*

Ik hoop dat deze poëziedag u wel moge bekomen
en dat de rest van dit jaar u niets moge ontgaan.

Kees van Kooten